

DÁTUM

SZABADELVŰ
POLITIKAI
NAPILAP

II/39.

»S MOST A DOLOGRA«

8,10 Ft

Trianon igazsága

„A jelen feladata, hogy igazi békét teremtsen Trianon fájó emléke helyett. Ezért szabad és ezért kell Trianonról beszélnünk” – írja a romániai Magyar Szó „Trianon igazsága” címmel.

A lap annak kapcsán veti fel a trianoni kérdést, hogy Mitterrand francia köztársasági elnök egyik legutóbbi kijelentése a román sajtóban a puskaporos hordó robbanásaként hatott. Azt vették zokon, hogy Mitterrand így fogalmazott: az első világháború előtti Magyarországon a trianoni döntés „megfosztotta területének kétharmad részétől”. A román hírgyűnökség erre reagáló nyilatkozata szerint azonban „Magyarország semmiféle területet nem veszített el”, hanem a széthulló Osztrák–Magyar Monarchia népei hajtották végre az akaratukat, „jóvátéve egy századok óta tartó igazságtalanságot”.

„Sajnos e sértődöttség mögül az elmúlt évtizedekből oly nagyon ismert nemzeti totalitarizmus felhangjai sejlenek át, amelyek teljesen idegenek a romániai forradalom első napjaiban meghirdetett nemzeti megértés gondolatától és alapjában megrengetik a baráti egymásra találás jövőjét” – írja a lap, amely így ismerteti a tényeket: Az 1920. június 4-én Magyarország által is aláírt trianoni békeszerződés igazságot szolgáltatott csaknem hárommillió románnak, de ugyanakkor nem sokkal kevesebb mint három és fél millió magyar kerül idegen uralom alá, s ebből a legtöbb Romániához.

„Mi, magyarok, beleszoktunk abba, hogy a bennünket mélyesen megalázó és néha halálos sebeket ejtő csapások felemlítése megsértse az uralkodó nemzet önértékét. Egyszer és mindenkorra tudomásul kell vennie mindenkinek, hogy az önbecsülés és a

tiszta önérték nem valami kivételes jog, amely csak a hatalmat gyakorló többséget illeti meg. Bátran kimondhatjuk, mert végre ki kell mondanunk a nyíltság jegyében, amit mi eddig is tudunk és magunkban éreztünk, hogy Magyarország szétdarabolása, amit a győzelemben osztozó nemzetek – köztük kimagasló felelősséggel Franciaország – a nemzetiségi elvre való hivatkozással hajtottak végre, de a valóságban minden nemzetiségi szempontot kirívóan mellőztek. A politikai szempontok felülkerekedéséből közvetlenül következett a magyarság kollektív felelősségre vonása, kíméletlen és igazságtalan megbüntetése.”

A cikk a továbbiakban rámutat: korabeli dokumentumok bizonyítják, mennyire a nagyhatalmi területszerzés volt az osztozkodó hatalmak célja és nem az igazságos nemzetiségi elv. A háborúban elfoglalt pozíciókra és stratégiai fontos természetes határokat hivatkozva Románia a többi között a Tisza vonaláig követelt részt magának.

„Érthető, hogy Trianont nem lehetett és nem lehet megemészteni. Trianon időszerűsége viszont nem az elmúlt történelmi események értelmezésében vagy újraértelmezésében van, hanem az akkor kialakult konfliktushelyzet máig megoldatlan állapotában. Trianon vágta sebeinket nemcsak gyógyíthatatlanul hagyta a felület és tüneti kezelések, hanem nagyon sokszor újra felszakították őket. Alaptételként kell leszögeznünk: Trianon revíziója semmi esetre sem lehet területi vonatkozású. Minden megoldás kizárólag csak a mai Románia területi épségének és állami szuverenitásának tiszteletben tartásával képzelhető el. Trianon revíziójának elsősorban szelleminek kell lennie.”

Magyar egyetem Komáromban

A szlovákiai magyarság egyetemének megalapítását szorgalmazza a csehszlovákiai magyar nemzetiség kulturális szervezete, a Csemadok. A komáromi Jókai Mór Egyetem alapítására vonatkozó törvényjavaslatot a múlt hét végén juttatta el a csehszlovák szövetségi gyűlés elnökéhez Sidó Zoltán, a Csemadok elnöke. Az indítványt aláírta a szlovákiai magyarság jogainak ismert védelmezője, Duray Miklós, valamint Popely Gyula is. A Csemadok vezetői e hét elején tárgyalásokat folytattak Ladis-

lav Kovac oktatásiügyi miniszterrel is, akinek szintén előterjesztették a komáromi Jókai Mór Egyetem megalakítására vonatkozó igényüket.

A csehszlovákiai magyarság nagy tekintélyű kulturális szervezete, amely tavaly decemberben jelentősen megújult, és amely rehabilitálta a szervezetből 1968 után eltávolított tagjait, egyre nagyobb aktivitást mutat és áll ki fokozódó határozottsággal a csehszlovákiai magyar nemzetiség problémáinak mielőbbi megoldásáért.

Alkoholt intravénásan

(Írás a narkomániáról a 7. oldalon)

Kisgazda perpatvar

(A nehéz tisztulásról szóló jelentéseink az 5. oldalon)

Ozori riportunkban a „végvári” demokráciából adunk ízelítőt. Egy olyan termelőszövetkezeti közgyűlésen jártunk, ahova az egykori párttitkár, a mai személyzeti vezető igazoltatása után nyertünk bebocsátást. A gyűlés témája és tétje nem kevesebb volt, mint a téesszelnök személye...

(Írásunk a 10. oldalon)

Ha felnézhetnénk az anyaországra

Tőkés László temesvári református lelkes magyarországi körútjának szerdai állomása Kecskemét volt, ahol először Bács-Kiskun megye, valamint a városi tanács vezetőivel, illetve az oktatási és egészségügyi intézmények, szervezetek képviselőivel találkozott a Református Lelkesi Hivatalban. Ezután ugyanitt a pártok képviselőivel folytatott eszmecsere. Hangsúlyozta, hogy a határokon túl élő magyaroknak, így az erdélyieknek is most az lenne a legnagyobb segítség, ha felnézhetnénk az anyaországra, ha nem pártvillongásokról, hanem a nemzet megmentése érdekében a pártok összefogásáról hallhatnának hírt. Tőkés László egyebek között elmondta, hogy hisz a mene-

kültek hazatérésében. Ehhez személy szerint 6 jelképes anyagiakkal is hozzájárult, a nemrégiben kapott Bethlen Gábor-díj teljes összegét, 75 ezer forintot a hazatérési alapra ajánlotta fel. Segítségét kért egy másik nemes célhoz, a temesvári református templom felépítéséhez. Tőkés László késő délután a kecskeméti református templomban népes tömeg előtt istentiszteletet tartott. Az ígéhirdetésen a román nép, az erdélyi magyarság és saját személyes sorsának példáját idézve arra kérte a hívőket, hogy reménykedve, hittel tekintsenek a jövőre, mert hit nélkül, bizakodás nélkül biztosan elvész a nemzet és az ember is.

(MTI)

Gondterhelt Gorbacsov

Hívják össze február 27-re a Népi Küldöttek Kongresszusának rendkívüli ülését, s ezen vitassák meg az államelnöki tisztség létrehozásával összefüggő kérdéseket – javasolta Anatolij Lukjanov, a Legfelsőbb Tanács első elnökhelyettese az LT szerdán megnyílt 3. ülészaka résztvevőinek.

Rövid megnyitójában Mihail Gorbacsov a társadalmat foglalkoztató aggodalmakról beszélt. A múlt heti KB-ülés nyomán foglalkozott a politikai pluralizmussal, a társadalom demokratizmusával, a társadalom demokratizmusának elmélyítésével, javasolva, hogy tűzzék napirendre az alkotmány 6. cikkelyének kérdését.

Érintette Gorbacsov az ország több térségében aggasztóvá nőtt nemzetiségi problémákat. Mint mondta, a súlyos emberáldozatok, anyagi károk, az erősödő szeparatista tendenciák csak a szovjet föderáció gyökeres átalakításával állíthatók meg.

A bakui rendkívüli állapotról annyit mondott, hogy a helyzetet ma ellenőrzés alatt tartják, de az változatlanul feszült. Fontosnak mondta, hogy meg erősítsék Azerbajdzsán területi egységét, sérthetlenségét, továbbá azt, hogy megteremtsek minden feltételt Karabah önálló fejlődésének Azerbajdzsán keretein belül.

Az azerbajdzsáni lángok átcsaptak Dusanbéra is – tért rá a hét legfrissebb konfliktusgócára. Határozott fellépést sürgetett mindazok ellen, akik a nacionalizmus tüzeit szítják. – A törvény teljes szigorával fel kell lépni azokkal szemben, akik saját érdekeiket szolgálva harca tüzelik a népeket.

A politikai rendszer működésének gyökeres megváltozására vonatkozó igényekről szólva Gorbacsov közölte, hogy az SZKP KB javasolja az alkotmány 6. cikkelyének – ez rögzíti a párt vezető szerepét – felülvizsgálatát.

Gorbacsov, közvetve utalva a többpártrendszer legálissá tételéről folyó vitában a KB-ülésen kialakított álláspont-ra. Mint hangsúlyozta: mindenki részt vehet a jogi folyamatokban, a társadalomban kibontakozhat az eszmék pluralizmusa, szabad versenye. Befejezésül óvott a szélsőségektől.

Pogromok Tadzsikisztánban

Újabb rendbontások voltak szerdán Dusanbéban, Tadzsikisztán fővárosában, miközben a helyzet normalizálásáról tanácskozott a Tadzsik KP KB plénuma.

A tadzsik belügyminisztérium legfrissebb adatai szerint a keddi zavargások nyomán a halottak száma 11-re nőtt, s 143-an sebesültek meg a három napja tartó vilongásokban. Az összecsapások során 51 rendőr, illetve betűgyi katona is megsebesült. A Trud helyszíni beszámolója szerint viszont a rendőrség és a szélsőségesek kö-

zötti tűzpárbajban két rendőr is életét vesztette, s az eltévedt golyók két nő és gyermek halálát okozták. A Trud beszámolója szerint kedd estig mintegy 200 örményt telepítettek ki. A hivatalos tájékoztatás viszont mindössze 39-ről szólt. Mint emlékeztet, vasárnap éppen az örmény menekültek lakáshoz juttatásáról szóló híresztelések nyomán robbantak ki zavargások. A Trud jelentése szerint kedden pogromok voltak Dusanbe több negyedében. A pogromlovagok a nem tadzsik la-

kosság lakásaiba törtek be. A lap szerint számos üzletet is kiraboltak, felgyújtották a központi autóbuszállomást, és gyűjtogatás volt Dusanbe legnagyobb szülőotthonában is. A Trud szerint a városba a vasárnapi rendkívüli állapot bevezetése után megérkezett az összes odavezényelt fegyveres erő, azonban jelenlétük egyelőre nem érzékelhető. A belügy illetékese elmondta, hogy jelenleg a város fontosabb pontjait a fegyveres erők egységei ellenőrzik.

Mit akarnak a németek?

Az egyesített Németország semlegességét szeretné a nyugatnémetek 58 és a keletnémetek 92 százaléka. Ez derül ki a Wickert Intézet által végzett felmérésből, amelyet kedden közölt a nyugatnémet Quick hetilap. A tanulmány elkészítése során 3599 német – 2170 nyugatnémet és 1429 keletnémet állampolgár – véleményét összegezték.

A keletnémeteknek csak 7, a nyugatnémeteknek viszont 42 százaléka szeretné, hogy az egyesített Németország tagja legyen a NATO-nak. A keletnémeteknek csupán 1 százaléka támogatja, hogy az ország továbbra is a Varsói Szerződés tagállama maradjon.

Szinte egyöntetű az egyetértés abban, hogy az egyesített ország fővárosa Berlin legyen. A felmérés szerint a keletnémetek 92 százaléka szeretné, hogy a kormány Berlinben székeljen, amelynek keleti fele jelenleg is az NDK fővárosa. Az Egyesült Államok hangoztatja, hogy egy ilyen megoldás sértené a II. világháborút lezáró, a város státusáról létrehozott megállapodásokat.

Ettől függetlenül a nyugatnémetek 64 százaléka találja vonzóan azt a megoldást, hogy az egyesítés után a kormány Bonnba költözzön – állapította meg a müncheni képes hetilap számára végzett közvélemény-kutatás.

Lengyelország bevonását követelte a két Németország újraegyesítéséről folytatandó tárgyalásokba Tadeusz Mazowiecki miniszterelnök szerdán Londonban háromnapos hivatalos angliai látogatásának befejezésekor tartott sajtóértekezletén. „Mindenütt jelen akarunk lenni, ahol Németország szomszédai biztonságának kérdését vitatják meg. Saját biztonságunk ügyét senki nem rendezheti helyettünk” – mondotta a lengyel kormányfő. A Lengyelország részévé vált egykori német területekre utalva nyomatékosan aláhúzza kormányának azt a kívánását, hogy nemzetközi szerződésben garantálják a lengyel határok sérthetlenségét.

Hat szekus, hetvenhét év

A román katonai ügyészség közlése szerint Nagyszebenben a forradalmi harcok idején 90 személy vesztette életét és több mint 300-an sebesültek meg. Az anyagi kár meghaladja a 10 millió lejt. A Securitate egységeinek terroristáit, akik a vérengzésekért és pusztításokért felelősek, a helybeli katonai törvényszéken vonják felelősségre.

A pereket folyamatosan tárgyalják. Eddig hat vádlottat ítélték el összesen 77 évi börtönbüntetésre, de ezeket az ítéleteket a fellebbezési tárgyalásokon még általában súlyosbítták. Tizenhárom tárgyalási napon a vád és védelem 80 tanút hallgatott ki. A tárgyalá-

sok nyilvánosak és azokon mintegy négyszázan vannak jelen.

Temesvárott a katonai ügyészség a nyomozás első szakaszában azokat tartóztatta le, akik tagjai voltak a forradalom leverésére létrehozott parancsnokságnak. A főbűnösök ügyében március 2-án kezdődik a tárgyalás. Mint a temesvári Új Szó közli, le tartóztatták Radu Balant, az egykori Temes megyei pártbizottság volt első titkárát, aki ellen a népirításban való bűnrészesség a vád. A mártír városban tovább folytatják a nyomozást. A vizsgálatok kiterjednek mindazokra, akik bármilyen formában részt vállaltak a forradalom elleni erőszakban.

A VILÁG HÍREI

– Az Ukrán Kommunista Párt parátságában dolgozók bérezéséről jelentek meg első ízben adatok a köztársasági lapok szerdai számaiban. Elmondása szerint az Ukrán KP Központi Bizottságának titkárai jelenleg havi 870 rubel, az osztályvezetők 650–700 rubel, a munkatársak 400–450 rubel fizetést kapnak. A területi pártbizottságok első titkárainak fizetése 750–850 rubel, az osztályvezetők 500–600 rubel, a munkatársaké 330–400 rubel, a városi és kerületi első titkároké 500–600 rubel, a munkatársaké pedig 280–350 rubel.

– A jugoszláv parlament szerdán megkezdte a vitát az ország új alkotmányáról, amely nem rögzíti majd a Kommunista Szövetség vezető szerepét, ugyanakkor biztosítja a többpártrendszer működését, a jogállam megteremtését és a gazdaság teljes elválasztását a politikától.

– Franciaország nem állít előfeltételeket a német önrendelkezés megvalósulása elé, a németeknek azonban számításba kell venniük azokat a kötelezettségeket, amelyek az európai államokat egymáshoz kapcsolják – jelentette ki Francois Mitterrand francia köztársasági elnök vidéki lapokban

szerdán megjelent terjedelmes interjújában. Az elnök az ilyen kötelezettségek közé sorolta Európa biztonságát, az EGK fejlesztését és az európai egyensúly fenntartását.

– A Francia Kommunista Párt szolidáris Mihail Gorbacsovval, a resztrojka politikájával és „azokkal a kommunistákkal és más erőkkel, amelyek Kelet-Európa országában társadalmi rendszerük demokratizálásáért, a vívmányok megőrzéséért küzdenek”. A párt vezetése azonban nem hajlandó felülvizsgálni saját politikai irányvonalát, vagy feladni a demokratikus centralizmus elvét.

Hans Modrow és Helmut Kohl bonni megbeszélésein világossá vált, hogy az NSZK nem kívánja teljesíteni a berlini kerekasztal résztvevőinek és az NDK kormányának 10–15 milliárd nyugatnémet márka nagyságú szolidaritási segély iránti kérelmét – írja szerdai kommentárjában a Neues Deutschland. A találkozó első napját kommentálva a berlini szocialista újság megállapítja: A hangzatos szándéknyilatkozatok mellett Bonn kevés konkrétumot kínált a Kohl által „drámaian kiéleztetnek” minősített helyzet megoldására. Bonn tartózkodó álláspontja aligha érthető, írja a lap, hiszen Kohl arról beszélt, hogy az NSZK 130 milliárd márka nagyságú exporttöbblettel rendelkezik és a tőke áramlani fog az NDK-ba. Erről nyilvánvalóan csak azután lehet szó, hogy megvalósul a két német állam pénzügyi uniója.

Vajdasági magyarok

Beszélgetés Ágoston Andrással

Érdekes összefüggése a véletleneknek az a találkozás, mely a romániai forradalom kapcsán Temesvárott jött létre az Újvidéki Magyar Rádió munkatársaival. Ők épp haza készültek, magam pedig a Székelyföldre igyekeztem. Éjszakába nyúló beszélgetésünk újabb kiruccanást eredményezett, immár Újvidékre. Hiszen olyan gondok bontakoznak ki a Vajdaságban is – az iskolaügyet illetően – mint amilyenekkel Ceausescu diktatúrája alatt találkoztunk Erdélyben. Ezért kerestem fel Ágoston András, a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége szóvivőjét, az előkészítő bizottság tagját, kérve őt, ismertesse olvasóinkkal problémáikat, céljaikat, tevékenységüket.

– A 17 esztendő uralkodás után, 1988 októberében megbukott egy tartományi vezetőség, amely nagyon súlyos problémákat hagyott maga után a nemzetiségi politika megvalósítását illetően. Tudományos megalapozottsággal nehéz fölvezetni a helyzetet, mert a nemzetiségi jogok megvalósítása terén tudományos kutatás nem volt. Az utolsó valamirevaló demográfiai tanulmány itt, 1971-ben jelent meg a HÍD-ban, Mimics Károly tollából. A későbbi statisztikákat azonban nem lehet felhasználni mértékadó ítélet céljára, hiszen azokat a pártapparátus saját magának készítette... 1961 és 1971 között a vajdasági magyarok száma 5%-kal csökkent, 71 és 81 között pedig további 10%-kal. E népességcsökkenésnek több oka is van. Ezek között a legjobban az asszimiláció tűnik ki, s ez itt nem egyszerű társadalmi jelenség...

Ennek alapja az identitástudat kiégyése, melynek pszichológiai, gazdasági és egyéb oka van. Pedig a tömegkommunikációs eszközök megadják a nyelvhasználat gyakorlásának lehetőségét. A könyvkiadás sem áll rosszul.

Tehát politikailag formálisan megvolt minden lehetőségünk, adottságunk. A lényeg azonban elsikkadt. Ez pedig az iskolarendszer. A jelenlegi helyzet jól demonstrálja viszonyainkat a kérdésben. Középszkolai tanulóink fele nem járhat anyanyelvénél megfelelő osztályokba, a másik fele pedig a tantárgyak kétharmadát szerbhorvát nyelven kénytelen hallgatni. Az asszimilációs folyamat így szinte megállíthatatlanná vált. E problémakört az elkövetkezendő időszakban tudományosan is meg kell vizsgálni. Am nemcsak itt, hanem az anyaországban is van mit pótolni e téren.

Ma gyakorlatilag arról van szó, hogy az alkotmánymódosítás során a köztársasági alkotmány úgy módosult, hogy az eddig három részre tagolódott szuverén jogok korpusza most köztársasági szintre tömörült. Így Koszovó és a Vajdaság privilégiumai megszűntek, s felborult az egyensúly a tartományi és a központi, tehát a szövetségi irányítás között. A kérdéskör kapcsán a frissen alakult Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége kissé nehéz helyzetbe ke-

rült. Úgy kellett állást foglalnunk, mintha nem a pártállamban, hanem egy abból alakult jogállamban működne. Hangvételünk és állásfoglalásunk, tiltakozásunk és célkitűzésünk nem ütözködtek falakba, és ez meglepett bennünket. A továbblépés immár kisebb gond. Bízva abban, hogy Szerbiában is kialakul a többpártrendszer, mi igyekszünk politikai tényezővé válni s ekként küzdeni a magyarság iskolaügyéért. A koszovói események persze aggodalommal töltenek el minket is, jogainkat illetően.

Tagságunk eddig elképzelhetetlen módon viszonyult az oktatással kapcsolatos követeléseinkhez. Hét nap alatt 17 000 aláírást gyűjtöttek az

egyetemisták az új oktatási rendszer ellen, s ezt be is nyújtottuk a Köztársasági Képviselőházba. Bár épp ez a kérdés volt napirenden, interpellációnkat meg sem tárgyalták, tudomást sem vettek róla.

Köztársasági szinten érvényesülnek a kisebbségi jogok, így logikusnak tartottuk, hogy a köztársaság biztosítani is fogja az általunk beadott jogigényt. Ez nem történt meg! Sőt azokban a falvakban, ahol az aláírásokat gyűjtötték, a helyi kiskirályok az újságok hasábjain egyfajta ellenpropagandát indítottak. A Szocialista Szövetség és a Kommunista Szövetség nem bírta elviselni szó nélkül kezdeményezésünket. Ezekre a propagan-

Csökkenő lélekszám

502 ezerből 144 ezer

Az újvidéki és a szabadkai újságok az utóbbi időben gyakran foglalkoznak a jugoszláviai, főként a vajdasági magyar nemzetiség lélekszámának rohamos csökkenésével, a negatív demográfiai folyamatokkal, az asszimilációval és ezek okaival.

Jugoszláviában az 1953-ban megteremtett összeírás adatai szerint az ország 16,9 millió lakosa közül 502 ezren vallották magukat magyarnak. Számuk az 1961. évi összeírás idejére 504 ezer fölé emelkedett, az 1971-es népszámlálásig (amikor a lakosságlétszám meghaladta a 20,5 milliót) viszont 477 ezerre esett vissza. Közülük 425 ezren éltek vajdaság autonóm tartományban, 36 ezren Horvátországban, 11 ezren Szlovéniában, a többiek pedig az ország más vidékein. Az 1981. évi népszámláláskor az ország 22,5 millió lakosa között 385 ezer magyart vettek számba. Közülük azonban 14 ezer vendégmunkásként külföldön tartózkodott. Akkor 370 ezer magyar

hasznalta családjában kizárólag a magyar nyelvet.

Ezek az adatok azt mutatják, hogy a vajdasági magyarság létszáma az 1971 és 1981 közötti évtizedben 50–60 ezerrel kisebb lett. Azóta a romlási folyamatok felgyorsultak. 1987-ben például 4170 gyermek született, 3167 férfi és 3132 nő halt meg, vagyis 2129-el nagyobb volt az elhalálozások száma, mint a születéseké.

1987-re a vajdasági magyarság száma a születési ezreléknél magasabb elhalálozási ezrelék folytán 358 ezer főre csökkent. Évenkénti természetes népességcsökkenése az egy százalék felé közelít. Mirics Károly, a politikai tudományok kandidátusa az újvidéki Magyar Szó hasábjain közölt átfogó tanulmányában kimutatta, hogy a vajdasági magyar nemzetiség lélekszáma 1997-ben legfeljebb 333 ezer lesz. Ez azt jelenti, hogy alig három és fél évtized alatt több mint 270 ezerrel csökken.

Horn Gyula külügyminiszter Ottawában kanadai kolégájával a konferenciaországok képviselőjeként tájékoztatta a sajtót. Horn rövid nyilatkozatában kiemelte, hogy a szerződés mandátumának lényegét megfogalmazták, de a szakértőknek, a viszonylag rövid idő alatt, jó néhány kérdést kell tisztázniok.

A miniszter üdvözölte a szovjet-amerikai bejelentést európai csapataik csökkentéséről. A döntés különösen fontos Magyarország és Csehszlovákia számára, mondta, hiszen immár e megállapodás is alátámasztja a két

ország igényét, hogy területükről kivonják a szovjet csapatokat. Horn Gyula üdvözölte a német kérdésben kialakult döntést is, rámutatva: a VSZ-ben tanácskozások folynak a német kérdéssről, s e vitában a tagállamok saját álláspontjukat képviselik. (Egyes alacsonyabb szintű ottawai szovjet megnyilatkozások szerint a VSZ országai egyöntetűen támogatják az egységes Németország semlegességét. Ismeretes viszont, hogy a lengyel, a magyar és a csehszlovák kormány nem látja reálisnak a német semlegesség igényét.)

da-megnyilatkozásokra mi nem reagáltunk, mert úgy fogtuk fel, mint a pártállam utolsó ellenreakcióját...

– A szerbek fel tudják-e mérni a magyarok követeléseinek európai jogosságát?

– Nektünk nincsenek olyan aspirációink, hogy minősítsük a szerbeket. Viszont úgy viszonyulunk a körülményekhez, hogy ezt föltételezzük róluk. Eddig nem gördítettek sok akadályt elélnk. De biztosan vannak olyan feszültségek az ő köreikben is, melyek történelmi sorsforduló közelségét jelzik. Mi, magyarok meg is értjük e feszültségeket, hiszen sok közös vonás van a koszovói és az erdélyi események között. Ebből azonban lehetnek nagy problémák. Ebben a pillanatban nem tudjuk, hogy ők elindulnak-e egy európai úton, avagy ismét egymás torkának kell ugornunk, mint már annyiszor a történelem folyamán.

– Milyen lehetett az elmúlt negyven esztendőben az anyaországhoz fűződő viszonyotok?

– Erre egyetlen példát hoznék. Volt egy kérés a magyarországi szerbek részéről, mely kérés soha nem foglalták hivatalos dokumentumba. Ez abban állt, hogy magyarországi egyetemre csak meghatározott számú egyetemista juthasson a Vajdaságból. A pártállam e kérésnek szívvel-lélekkel tett eleget. Hiszen Magyarországon más ideológiával „fertőzik meg őket”, s Újvidéken úgyis megkapják mindazt, amit a pesti vagy a szegedi egyetemeken kapnának.

A magyarországi változásokkal egyidőben megszűntek ezek a megkötések. Ma már mindenki eljuthat – ha alkalmas – ezekre az egyetemre... De régebben az is öt évig terjedő börtönt jelentett, ha Magyarországot anyaországgént emlegették...

– Érz-e Horn Gyula külügyminiszter úr kijelentésében valamiféle támaszt, mely szerint a magyar kormány 16 millió magyarért felelős?

– Itt 17 évig arról gyözködtek minket, hogy a nyelven kívül semmi más kapcsolatunk nem lehet Magyarországgal. A változások bekövetkeztével ezt a kijelentést mi természetesen vesszük egy magyar külügyminisztertől, s hallatán fellelegeztünk egy kicsit. Sajnos azonban vannak még itteni magyar képviselők, akik ma is azt vallják, hogy Magyarországot nem tekintik anyaországnak. Ilyen személy például Deák Ferenc, aki a TV nyilvánossága előtt is kinyilvánította ezt. Mi, a Vajdasági Magyarok Demokratikus Közössége ezzel szemben azt valljuk, hogy az anyaország segítségével és koordinálásával a világon élő összes magyar egységét kívánjuk szolgálni, megteremteni a más népek érdekeinek figyelembevételével.

(stoffán)

Milyennek lát bennünket egy angol könyvvizsgáló?

„A vállalatvezetés nem a megfelelő információkat kapja...”

Martin Braddock a londoni székhelyű Price Waterhouse könyvvizsgálója. A neves, világszerte nagytekintélyű cégek megbízásait vállaló Price Waterhouse két éve, decemberben nyitott irodát Budapesten, Braddock úr pedig tavaly szeptember óta tartózkodik Magyarországon. A távolról jött ember mindig más szemmel lát bennünket, ezért faggattuk az angol szakembert személyes benyomásairól.

– Milyen előzetes ismerete volt ideérkezése előtt a magyar gazdaságról és változott-e ez a kép az itt töltött idő alatt? Hogy ítéli meg lehetőségeinket?

– A megítélés nem változott Magyarországról, mert előzetes információim nem voltak. Amit a benyomásaimról mondhatok, az Önöké egy központi irányítású gazdaság, amely kacsingat a külföldi beruházók felé. Nyitott és készséges szakértelemmel jöttem ide, úgyhogy minden élmény, ismeret új számomra. Elsősorban azokról a vállalatokról van mélyebb benyomásom, ahol dolgoztam. Ez alapján úgy gondolom, hogy a vállalatoknak szükségük van külföldi tőkére, hogy tovább tudjanak lépni. Másik lényeges jellemző a túlfoglalkoztatottság. Végeredményben a magyar gazdaság számára legnagyobb problémát meglátásom szerint a nagy, túlfejlődött vállalatok jelentik. Nagy ré-

szük a csőd szélén áll, ami a jövőben nyilvánvalóan munkanélküliséget gerjeszt. A másik oldalról a külföld felé tekintenek, a nyugati elvárások teljesítésével pedig ugyancsak munkanélküliséget katalizálnak.

– Ez a lomha vállalati szféra jócskán elmarad hatékonyságában is a nyugati vetélytársaktól. Milyen differenciát lát egy hasonló profilú magyar, illetve angol vállalat között?

– Eddigi munkáim azt mutatták, hogy egy dolgozó 10 ezer font árbevétel hoz átlagosan egy magyar vállalatnak, míg Angliában egy dolgozónak az éves fizetése több mint 12 ezer font. Alulfizetett, de nem is olyan hatékony a magyar munkakerő, körülbelül egy nyolcada az angol munkaerő hatékonyságának. Ennek egyebek között az az oka, hogy nincs motiváció a hatékonyabb munkára.

– Mit gondol, mikorra stabilizálódhat a magyar gazdaság?

– Öt, tíz évre teszem. Először egy recessziós időszak következik, ez az alsó nyugvópont körülbelül kettő-öt év között következik be, aztán indulhat el a fejlődés. Ebben a fellendülő időszakban a költségminimalizálás lesz a mérvadó szempont, a kisvállalkozások térhódítása, ugrásszerű fejlődése.

– Mint pénzügyekkel foglalkozó szakember, véleménye szerint, mibe

érdemes fektetni ma Magyarországon?

– A monopolhelyzetben lévő nagyvállalatokba semmiképpen. Legnagyobb lehetőség azokon a területeken van, ahol még nincs kialakult piac. Ilyen szféra rengeteg van Magyarországon.

– Ez a hiányhelyzet kedvező adottságot jelent a potenciális befektetőknek...

– Igen, például a Price Waterhous-nak.

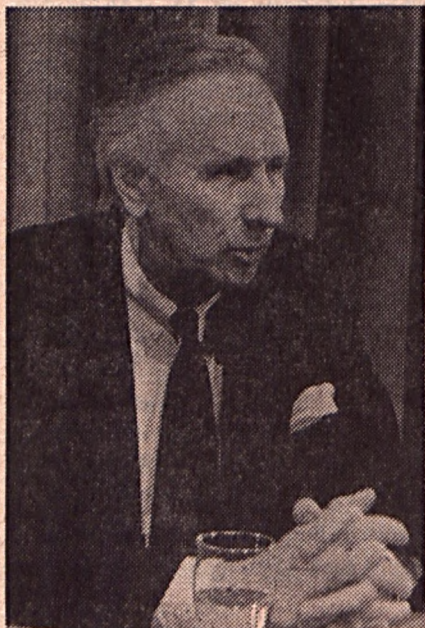
Takács Zsuzsa
fotó: Kapfinger András

„Jók a tapasztalataim”

Az NSZK nagykövet Tolnában

Az elmúlt napokban Tolna megye tancselnökének meghívására Szekszárdon tartózkodott dr. Alexander A. Arnot, az NSZK nagykövete, valamint Josef Aufrecht első titkár. Kétnapos itt tartózkodásuk egyik momentumaként 13-án a délelőtti órákban sajtótájékoztatót tartottak, ahol az alábbi interjú is készült.

– Excellenciás uram, Gustav Wabro (tartományi államminiszter, Baden-Würt-

tembert), a Dunai-sváb Kulturális Alapítvány (Donauschwäbische Kulturstiftung) tanácsának elnöke utjártakor egy, a jövőben létrehozandó dunai-sváb centrum székhelyül Szekszárdot jelölte meg. Van-e valamiféle összefüggés e szándék és az Ön kétnapos itt-tartózkodása között?

– Nincs összefüggés, a kulturális alapítvány önállóan dolgozik. Nincs közvetlen kapcsolata a szövetségi kormánnyal. Természetesen maga az alapítvány a szövetségi vezetést is érdekli. Nem vagyok abban a helyzetben, hogy elképzeléseikről szólhatnék.

– Ön találkozott a megye társadalmi-gazdasági vezetőivel s az ellenzéki pártok képviselőivel is. Felvázolná, kérem, ennek kapcsán (illetve hatására) az Önben kialakult képet?

– A tájékoztatást megfelelően tartottam. Több, a megyében működő – német kapcsolatokkal rendelkező – üzemet is feljegyeztem (Salamander, Triumph, Húsipar). Az utóbbit meg is látogattam. A magyar cégek egyre jobban megfelelnek a nemzetközi normáknak, elvárásoknak. Gazdaságilag ez a legfőbb benyomásom. Ami pedig a pártokat illeti, úgy látom, hogy a fontos politikai faktumok képviselői jelen vannak a megyében, készülnék a választásokra. Igen tudatos bennük, hogy milyen politikai-gazdasági viszonyok között kerül sor a választásokra, és ismerik az ország problémáit. Ilyen szempontból is jók a tapasztalataim.

– A tegnap Györkönyben tapasztaltak,

valamint a Deutsche Bühne meggyőzték-e Önt arról, hogy az itt élő német kisebbség kulturális és nemzetiségi identitása biztosított?

– Egy este tapasztalata nem elég ahhoz, hogy reális választ adjak. Jártam Pécsen, Baján is, találkoztam német nemzetiségűekkel. Az itt élő németajkúak egy egész sor nyelvjárást beszélnek, legalább ötöt, attól függően, hogy honnan származnak. A dialektusok identitása él, holott már sok változáson ment át. Az irodalmi német nyelv elsajátítását kellene még szorgalmazni, hisz az utóbbi évtizedekben egy teljes generáció vesztette el anyanyelvét. Nagyon fontos, hogy miként viszonyulnak a gyerekek – a fiatalság – anyanyelvükhöz a jövőben.

– A 3 SAT, mint európai kultúrprogram, felbecsülhetetlen értékű a német nyelvterületeken. A kelet-európai szomszédaink című sorozatban rólunk is többször van szó. A nyelvoktatási szempontokon túl kívánnak-e épp a keleti szomszédainkál végbemenő gazdasági átalakuláshoz is szakmai-nyelvi segítséget nyújtani?

– Ez tulajdonképpen azt jelenti, hogy a 3 SAT programját bővíteni kellene. Sajnos, az adót kevésbé ismerem, de esetleg meg tudom érdeklődni szándékaikat, utána tudok járnai, hogy gazdasági-szervezés-technikai tárgyú műsoridejüket megnöveljék.

Bayer Béla
Fotó: Kapitány Krisztina

– Mit gondol, nem rontja az esélyünket az egyre szélesebbre nyíló keleti országok piaca, nem csökken az érdeklődés a magyar befektetési lehetőségek iránt?

– Semmiképpen. Magyarország az első helyen áll ebben a megítélésben, ezt tükrözi a rengeteg próbálkozás, keresgélés és a mienkéhez hasonló irodák indulása.

– Milyen arányt tart optimálisnak, a külföldi tőke milyen részt képviseljen a magyar vállalkozásokban?

– Ötvenegy százalék magyar, negyvenkilenc külföldi rész az optimális. Így a profit nagyrésze itt marad és beépülhet a gazdaságba. Ezzel szemben a nyugati befektetők 51 és 99 százalék között szeretnének bejutni a vállalkozásokba, aminek az a következménye, hogy a megtermelt profit nem marad ebben a gazdasági körzetben.

– Ha a szakterületén kell véleményét formálnia, milyennek tartja a magyar könyvviteli rendszert?

– A legnagyobb hibája, hogy nem a megfelelő információkat nyújtja a vállalatvezetésnek. Ez pedig a megfelelő döntéshozatal alapja.

– Jelenleg éppen a Babits Kiadó pénzügyi helyzetét vizsgálja, milyen tapasztalatokat szerzett?

– Többségében pozitív a benyomásom.

– Egy ilyen véleményformáláskor mi nyom legtöbbet a latba?

– Elsősorban az, hogy új piacokban gondolkodnak, Erdély, a Kárpátalja, illetve a Csehszlovákiában élő magyarság felé próbálnak lépni.

Megkezdődtek a tárgyalások az ideiglenes Magyarországról történő kivonásáról. Allitóltag kifelé menni nehezebb, mint befelé jönni, mert kicsi a vasúti kapacitás.

Vajon a szovjet csapatok elszállítására nem vállalkoznának-e a magyar vasutasok túlorában vagy akár kommunista műszakban? Vajon, ha ilyen lassan dőcög a tárgyalás szeke-re, nem számíthatunk-e egy második, tőköli fordulóra?

(A helyes megfejtők között egy szovjet katonai sapkarózsát sorso-lunk ki.)

– szer jóska –

Szegények kiáltása. A kormányzat – a gazdasági racionalizálásra hivatkozva – tömeges elbocsátásokkal helyezett kilátásba. A beígért elbocsátási hullám azonban elkeseredést szül, és azzal a kockázattal jár, hogy a megélhetési lehetőségeiktől megfosztottakat kétségbeesett cselekedetekre, sőt éhséglázadásra ösztönzi. Az elégedetlenség növekedése a társadalmi béke felborulásához, ezáltal bármilyen gazdasági ésszerűsítésre irányuló törekvés megtorpedezéséhez vezet. Minden gazdaságracionalizálási kísérlet csak akkor lehet eredményes, ha nem lépi át az emberek tűréshatárát. Javasoljuk, részesítsék előnyben a fokozatos átmenetet: ahol feltétlenül szükséges, alkalmazzák a munkaidő csökkentésének módszerét az elbocsátások helyett.

„Semmi sem biztos,
de minden lehetséges”

A Független Kisgazda, Földmunkás és Polgári Párt szekszárdi szervezetének három tagja érthető módon igen feldúltan sorolja és kommentálja az elmúlt néhány nap történéseit, bár akkor sem közömbösök és higgadtak, amikor a korábbiakra emlékeznek.

Ifjú Halmosi József, a szekszárdi szervezet vezetőségi tagja az alapító tagok közül való. Elbeszéléséből a következő kép áll össze: A párton belül már tavaly nyáron elkezdődött a háború, mert sokan úgy érezték, hogy az alakuláskor a még csupán néhányak által megválasztott vezető nem ismeri és nem is akarja ismerni véleményüket. Ezért képviselésük is jöcskán hagy kívánnivalót maga után. Zavarta őket az is, hogy az ő elnökük a megyei alelnök, a megyei elnök pedig őnáluk alelnök. (Kommentár nincs!) Ezért a szekszárdiak eldöntötték, hogy az akkortájt világosan látszó hatalmi harc ellen úgy védhetik meg a már nyolcvanfős tagságot, ha demokratikusan új vezetőséget, valamint tükört választanak. Elnökre döntésük szerint nincs szükségük.

A vezetőségre nem került be a megyei elnök, az ő volt alelnökük. (Csak megjegyzem, a választás titkosan történt!)

Közben a párt új taggal gyarapodott, Fényes Lászlóval, akit – jogi doktor lévén – nyomban ki is neveztek a megyei szervezet főügyészeként. Róla csak annyit, hogy korábban már szerencsét próbált

más pártnál is, ám hogy miért állt tovább, az elsősorban reá tartozik. Tény, hogy a valóban jó svádájú, újdonsült tag roppant határozottsága igencsak elnyerte a megyei elnök tetszését. A jogász személyének azért érdemes ekkora „jelentőséget” tulajdonítani, mert a kronológiát követve majd kiderül, hogy jogi tájékozottsága ellenére az *alapszabályt*, illetve a *párt alkotmányát sértő hibákat követett el*.

Szekszárdon már korábban felröppent az a „hír”, hogy a megyei pártelnök annak idején benne volt a kitelepítési bizottságban. Ennek okán – bár szimpatizáltak a párttal – többen nem adták a független kisgazdáknak az ajánló szelvényüket, s ezt kerek percc közölték is. A szekszárdi szervezet tagjai közül néhányan – más ügyben járva az országos központban – ezt szóvá is tették, s kérték, hogy vizsgálják meg a dolgot. Ez meg is történt.

Közben a szekszárdi szervezet ülésezett, amelyre – bár megkésve – betért a párt megyei főügyésze is. Halmosi József erről a következőket mondja:

– Fényes nyomban szót kért, s előadta, hogy tudomásukra jutott a szekszárdiak budapesti útja, a megyei elnök rágalmazása. Beszéltek a párt országos főügyészevel, dr. Torgyán Józseffel, aki őt mint megyei pártfőügyészt megbízta azzal, hogy a vádaskodó négy személyt szólítsa föl a terem, illetve a párt elhagyására. Amennyiben ezt nem tesszük – folytatta Halmosi,

– fegyelmi eljárást kezdeményez ellenünk és azonnal kizárnak bennünket a pártból.

A négy párttag természetesen maradt, hiszen alapszabályuk kimondja, hogy első fokozaton az adott szervezet vizsgálja a személyi vagy fegyelmi ügyeket. Viszont néhány nap múlva tartották a megyei nagyválasztmányi ülést. Ennek előzményeiről, illetve a választás előkészítéséről röviden annyit, hogy Bonyhádon és környékén a szóban forgó pártnak nem voltak szervezetei, ám a jelöltindításról nem akart lemondani a párt. Így sebtiben egy-két taggal itt-ott megalakult a még nem működő szervezet, s a gyűlésre ők is elküldték szavazati joggal rendelkező képviselőiket, de – szintén a *párt alkotmányával ellentétesen* – nagyobb számban mint lehetett volna. Úgy mondják, hogy szabálytalanul. Ezen a gyűlésen a megyei pártfőügyész – miután a megyei lista élére került s bonyhádi képviselőjelöltnek is megették – tájékoztatta a küldötteket a „renitens” tagok – ki tudja? – vádaskodásáról, s indítványozta a pártból való kizárásukat. Ezt a nagyválasztmány meg is szavazta. Igaz, ők nem tudhatták, hogy ehhez – alkotmányuk szerint – az *illetékes fegyelmi bizottság határozatára* lett volna szükség, melyet körültekintő vizsgálat és megfelelő indok támasztott volna alá.

Sajtóközlemény két nap múlva: „A Független Kisgazda, Földmunkás Párt Tolna Megyei Nagyválasztmánya egyhan-

gú szavazással kizárta tagjai sorából dr. Tollár Tibor, Sekura Lajos, Neiner Istváné, Frei János és ifj. Halmosi József szekszárdi lakosokat. Oka a pártban végzett bomlasztó tevékenységük, különösen... megyei elnök ellen – hazug vádakkal – alattomosan folytatott erkölcsi hitelrontás. Ezért a nevezettek pártunkat sehol nem képviselhetik.

Szekszárd, 1990. február 11. Megyei Nagyválasztmány.”

Két nap múlva szintén sajtóközlemény tudatta az olvasókkal, hogy a szekszárdi szervezet rendkívüli ülést tartott 13-án, s visszautasították a megyei nagyválasztmány döntését, mi több, semmisnek tekintik azt; valamint közlik, hogy öt tagjuk a szekszárdi szervezetet „teljes hatályú joggal képviselheti”.

Ugyanezen a napon egy másik közlemény a megyei pártfőügyész aláírásával: „... Az érintettekkel szemben a nagyválasztmányi döntéstől függetlenül a pártalkotmányban szabályozott módon a fegyelmi eljárás lefolytatása... indokolt.” Nyitott kérdések ugyan vannak még szép számmal. De ezek után nem is érdemes feltenni azokat. Legfeljebb egy Murphy-idezet kerülhet e cikk végére, mégpedig az általános körülményekre vonatkozó Fay-elméletből: „Semmi sem biztos, de minden lehetséges.”

V. Horváth Mária

A párttörténelem nem ismétlődik!

A szegedi bíróság előtt perelte a Független Kisgazdapárt a Nemzetit, a „kisgazda” név használata miatt. A függetleneket a perben ügyvezető alelnökük a független kisgazdapárti mellett *kommunista tagsági könyvet is zsebében hordó* – Dobi Pista bácsi egykori országos titkára, dr. Balogh György képviselte. A bíróság szerint jogos a két „kisgazda” névhasználat, de az ítélet még nem jogerős, mert fellebbezés van.

Sokaknak feltűnt, hogy a Független Kisgazdapárt nem először választja a pereskedést megmérettetés mellett vagy éppen ahelyett. Az idősebbek még emlékeznek arra, hogy ezt tette Dobi Pista bácsi pártja 1947 végén is. Akkor a Pfeiffer Zoltán, neves budapesti ügyvéd és társai – Moór Gyula és Zsedényi Béla kitűnő jogászprofesszorok, Vásáry István egykori debreceni polgármester, majd pénzügyminiszter, a ma is élő és a nemzetiek díszelnökségét vállaló, a háború utáni idők legbátrabb interpelláló képviselője, Futó Dezső által fémjelzett Függetlenségi Párt ellen indították a pert kéz a kézben, együtt a Magyar Kommunista Párttal, a kommunisták által irányított Parasztpárttal, meg a hanyatló szocdemekkel.

Nem kevesebbet kértek a *kommunistákkal szorosan együttműködő független kisgazdákat* a Választási Bíróságtól, hogy az semmisítse meg Pfeifferék 49 mandátumát, amit 670.000 szavazattal szereztek minden kékcédulázás ellenére, nem kis meglepetésre, a választásokon. Tudnivaló, hogy Pfeiffer Zoltán és társainak döntő többsége olyan független kisgaz-

dapárti politikus volt, aki 1947 nyarán vált meg a párttól, mert nem kért annak a kommunistákkal egyre jobban *paktáló* politikájából és vezetéséből. A választások után azután a független kisgazdák és a kommunisták együtt akasztották a pert Pfeiffer Zoltán és barátai nyakába.

Akkor a 49 mandátumot elveszítették Pfeifferék. A *szakmányon* – a mandátumokon – *osztottak a kommunisták, a független kisgazdák és szövetségeseik*.

Sokan hasonlóságot vélnek felfedezni a mostani és a négy évtizeddel ezelőtti jelenség között. A régmúlt dolgokra még emlékezők szerint történelmet szeretnének ismétlni a Független Kisgazdapárt vezetői, akik – mint erről a Dátum legutóbbi már hírt adott – háttérszervezetük, a *Parasztszövetség* segítségével jól megférnek, sőt együtt is működnek a *zöldbárók*, a *tsz-elnökök* irányította *Hazafias Választási Koalícióval*. Azt is beszélnek, hogy a függetlenek vezetői attól tartanak: sem programjuk, sem vezetőik *nem hitelesek*. Csak a „kisgazda” név az, amely vonzó a magyar gazda előtt, aki csak a *45-ös nagy győzelemre* emlékszik, de Dobi Pista bácsi, Ortutay Gyula, Dinnyés Lajos és társai *árulására*, a magyar paraszt, a magyar nép *becsapására* már alig. A visszaemlékezők szerint a független kisgazdák csak ott tévednek, hogy 1947-ben a *diktatúra* felé menetelünk, ma pedig a *jogállam* felé tartunk. Akkor pert nyertek Major Ákosnál, most jogerősen is *veszíteni* fognak...

–rovó–

Lesz-e füllelvágás?

A Buda környéki bíróságon dr. Hajnics Bayer Katalin ma délelőtt tárgyalta volna Prepeliczai István, független kisgazdapárti főtitkár elleni büntetőügyeket, ha a vádlott nem marad távol a tárgyalásról. Prepeliczai ellen, mint ismeretes, dr. Boros Imre és dr. Ravasz Károly indítottak bűnvádi eljárást, aljas indokból nagy nyilvánosság előtt súlyos sérelmet okozó rágalmazás vétsége miatt. Prepeliczai beadványt küldött a bírósághoz, amelyben bokros politikai elfoglaltságára hivatkozással távollmaradását kimentette és kérte, hogy az eljárást szüntessék meg, mert szerinte ellene egy összehangolt politikai akció folyik. A bíróság nem akceptálta Prepeliczai kérését, hanem újból idézte március 2-ára. Mindezt Boros Imrétől tudtuk meg, mert a tárgyalás zárt volt. Egyébként Boros Imre és Ravasz Károly a vádat kiterjesztette Prepeliczai ellen a *Térkép* című nyugat-dunántúli lap február 1-jei számában megjelent rágalmazó nyilatkozatok miatt. A tárgyalás után Boros Imrét megkérde-

tük, helyesek-e az ilyen jellegű büntetőeljárások.

– Sajnos – hangzott a válasz – más eljárásra mód nincs. Valahogy csak meg kell fékezni a kulturálatlanul politizálókat.

– Milyen jobb megoldást találnak?

– Előfordulhat, hogy valaki első felindultságában ilyen megnyilatkozás után két pofont ad a rágalmazónak, de természetesen ez sem megoldás, egyrészt mert ugyancsak kulturálatlan, másrészt mert a törvény tiltja. Ilyen okok miatt sokan úgy véljük, hogy hiányzik a párbaj intézménye, amelyet a 20-as, 30-as években épp a kisgazdapárt egykori vezetői, Egál Tibor és Bajcsy-Zsilinszky Endre bőven alkalmaztak. Ha erre lehetőség és mód lenne, vesztélyben volna Prepeliczai István valamelyik füle, mert ugyan 62 éves vagyok, de még elég jól párbajozom. Persze – fejezte be nyilatkozatát Boros Imre –, ez már kisé anakronisztikus megoldás lenne, így nincs más, mint hogy marad a bíróság. (–)

Szardán Vácott felavatták a Masterpiece magyar-izraeli textilipari vegyes vállalat új gyárát. A vegyes vállalat 250 millió forint alaptőkéjének 43 százalékát az izraeli Eisenberg csoport panamai leányvállalata, az Universal Pamutfonóipari Vállalat adta. Az új gyár évente 2 ezer tonna jó minőségű pamut- és pamut típusú fésűs fonalat állít elő olyan minőségben, amilyen eddig hazánkban nem készült.

A Magyar Hitel Bank igazgatósága legutóbbi ülésén megtárgyalta és elfogadta, ez év március 1-jei hatállyal Demján Sándor elnök-vezérigazgató felmentési kérelmét, egyúttal megválasztotta Bartha Árpádot a bank elnök-vezérigazgatójává. Mint ismeretes, március 1-jétől kezdve Demján Sándor a prágai székhellyel létrejövő Közép-Európai Fejlesztési Társaság üzleti irányítását intézi és egyben a társaság magyarországi elnök-vezérigazgatója lesz. Bartha Árpád 40 éves, közgazdasági diplomával rendelkezik, és alapítása óta dolgozik a Magyar Hitel Banknál.

A munkanélküliség az NDK-t is utolérte

A diplomások esélyei a legrosszabbak

A munkanélküliség traumája az NDK-t is elérte. Tudom, ez szinte hihetetlennek tűnik, hiszen mintegy félmillió ember kitelepülése után rengeteg a megüresedett állás. Amíg egyes szakmákban munkaerőhiánnyal küzdenek – kevés pl. az orvos, az ápolónő, a szakács, a pincér, az óvodai gondozónő vagy a fodrász –, addig azok, akik elvesztették munkahelyüket, vagy most még csak fél lábbal vannak kint az utcán, sajnos többnyire nem ezekhez a szakmákhoz értenek.

Az NDK-ban nincsenek álláshirdetések az újságokban. (Eddig még a hirdetések is ritkaságszámba mentek, legfeljebb ha gépkocsi vagy lakáscsere rovat akadt, a legtöbb lap most kezdi sűrű bocsánatkérések közepette anyagi nehézségekre hivatkozva effajta szolgáltatásokra adni a fejét.) Így elég nehéz képet alkotni arról, hogy milyen rétegeket, mely szakmákat érint leginkább a munkanélküliség.

A szakszervezet, mely most csipkeddi magát, hiszen csak december elsejéig nyolcszáz ezer tag fordított hátat neki (azóta még adatokat sem mernek kiadni), néhány napja 85 ezer munkanélkülről beszélt. De nyilván ez is jócskán beszélt szám.

Ha az ember odafigyel a sajtó egyéb jelentéseire, a következő kép bontakozik ki: a Stasi (a hirhedt állambiztonság) mintegy 80 ezer embertől volt kénytelen megszabadulni vagy átcsoportosítani őket. A pártapparátus is körülbelül 30 ezer fővel zsugorodott. Ehhez jönnek még a párt által finanszírozott és most anyagi támogatás híján felszámolt vagy jócskán leépített cégek munkatársai. Gondolok itt például a párt Társadalomtudományi Akadémiájára, a Pártfőiskolára éppúgy, mint a finanszírozóihiány (vagy túlzott vonalassága) miatt beszüntetett

pártlapokra és kiadókra éppúgy, mint gazdasági főiskolákra. (Kinek van ma szüksége marxista alapokon nyugvó közgazdaságtanra?) A Tudományos Akadémia is kénytelen megválni vagy kétezer embertől éppúgy, mint például a szakszervezet, ahol az apparátust 20%-kal csökkentették. S nincs szükség a nem rentábilis vidéki színházakra, kórusokra, netán az elavult üzemek dolgozóira sem.

Az állásukat veszített diplomások vannak a legrosszabb helyzetben, hiszen a nem termelő szférában legkedvezőtlenebbek az elhelyezkedési esélyek. Őket az átképzési lehetőségek aligha nyugtatják meg: kevés akar közülük nagyüzemi szakács, kazánfűtő, HÉV-felügyelő, vasúti kalauz, ruhaüzemi vasaló vagy darus lenni. Az egyetlen értelmiségi kínálat: továbbtanulás egy mezőgazdasági főiskolán. Az utcára ugyan még nemigen raknak embereket, de számtalan esetről tudok, hogy munka híján csak bejárnak munkahelyükre a dolgozók és egész nap lődörögnek odabent, vagy a régi fizetésükkel átcsoportosítják őket a termelésbe. Ismerek tolmácsot, aki már hónapok óta tejesládákat cipel, kutatót, aki betegeket szállít a kórházakba, teherautót vezet vagy rakodómunkásként alkalmaznak valahol – a régi fizetésével, s munkaadója még mindig egy kutatóintézet.

Aki munkát keres, a már említett hirdetések hiányában ismerősökhöz fordulhat – ez manapság ritkán eredményes – vagy, ami az NDK-ban a leginkább bevett dolog, felkeresi a kerületi munkaközvetítő hivatalát. Lássuk a legnépszerűbbet, a Berlin-Mitte-it a belvárosban. Ez körülbelül a budapesti V. kerületnek felel meg. Irodák, vállalatok, követségek, szerkesztőségek gyülekeznek itt, sehol egy gyár vagy

üzem. Mégis a falon kifüggesztett ajánlatok közül körülbelül 4–500 fizikai munkást keresnek és mintegy 20 állást kínálnak diplomásoknak, ezek is egy kivételével műszakiaknak szólnak. Városszerte sem sokkal jobb az arány. Berlinben összesen 17 300 üres állást tartanak nyilván, ezekből 177 van diplomához kötve, ellenben tízezer szakmunkás és 5 ezer betanított, illetve segédmunkást keresnek.

A munkaközvetítő előtt hosszú sorok kígyóznak. Napi ezer érdeklődő fordul meg csak ebben az egyetlen belvárosi munkaközvetítőben. Kíváncsi vagyok, mire számíthat egy újságíró – állítólag minimum 500 van közülük állás nélkül a keletnémet fővárosban. S végtére is teljes jogú kérelmezőként mehetnek: állandó lakhelyem Berlin, a férjem német. (Azt persze nem mondom, hogy magyar lap számára dolgozom.) Erősen hivatkozom arra, hogy egy éve élek kint, és nem kapok állást. A régi rendszer idején volt ugyanis egy olyan felsőbb ukáz a szerkesztőségek részére, hogy külföldi állampolgárt nem alkalmazhatnak. (S ha mégis volt kivétel, akkor az valamely párhatalmasság hozzátartozójaként, például a közelmúltban bukkott Schabowski orosz felesége a tv-nél – a pártközpont különleges engedélyét élvezte.) Ezt ugyan a munkaközvetítő munkatársa is tudja, mégis szemérmelenül álszent: Ó, hát miért nem jött egy fél éve, akkor el tudtam volna helyezni. Mindketten tudjuk, hogy ez nem igaz.

Azt mondja, most 40 újságírója van, akiről gondoskodnia kell. Mondom, nem baj, írjon fel 41-nek. De nem érdemes – véli. Én sem hagyom magam egykönnyen. Mondom: szívesen tolmácsolok. Angolból is van diplomám. Szépirodalmat is fordítottam már. Haj-

landó vagyok fordításon kívül nyelvtanításra is. Nem, nem, semmi. Semmit nem tud kínálni számomra. Ragaszkodom hozzá, hogy valamit ajánljon. Ajánl: konyhai kisegítői munkát.

De legalább rájöttem arra, hogy akiknek elhelyezése kilátástalan, annak nevét fel sem veszik listáikra. Javítja a statisztikát, ha valakinek szakmájából adódóan jó esélyei vannak arra, hogy egy-két héten belül elhelyezék, vagy akinek még megvan az állása. Így nyugodtan nyilatkozhatja a Bér- és Munkügyi Hivatal vezetője: nincsenek adataink arról, hogy mennyien keresnek állást az NDK-ban. Hát vigyáznak rá, hogy ne is legyenek! Amíg tudniillik nincs munkanélküli segély az NDK-ban, kínos dolog bevallani, hogy munkanélküliek viszont vannak. Igaz, mit nyilatkozik a hivatal elnöke, Wollschlaeger úr, bocsánat, vélhetően elvtárs, különben aligha ilhetne ezen a poszton: „Munkanélküliek nincsenek, csak olyanok, akik félve, hogy megszűnik munkahelyük, inkább már most keresnek valamit újat.”

Az elvtárs úgy látszik, még pártjának lapját, a Neues Deutschland-ot sem olvassa. Mert abból legalább annyit megtudhatna, hogy mivel a Stasi régi dolgozóit szinte alig tudnak elhelyezkedni – mert az üzemekben sztrájkokkal fenyegetőznek, esetleg nemcsak fenyegetőznek, ha volt államvédelmist vagy apparátusbélit vennének fel üzemükbe –, így néhányuk most a nyugatnémet titkosrendőrséghez szegődött. Persze, ehhez előbb át kellett települniük az NSZK-ba.

Igaz, nem tud az elvtárs olyan esetekekről sem, hogy a kötelező orvosi vizsgálat során terhességi tesztnek is alávetik a munkába álló nőket, s aki várandós, annak le is út, fel is út. Pedig ez már régi vicc az NDK-ban, annak ellenére, hogy ott nincs is három év GYES. Egy év után minden mama köteles visszamenni dolgozni.

Ha lesz még hová!

Holan-Koch Júlia

Téli gépjavítás zökkenőkkel

– A mezőgazdasági üzemekben befejeződött a tavasszal legkorábban használatos egyszerűbb, kevés alkatrészt igénylő talajművelő gépek javítása. Ezekben a napokban már a traktorok, vető- és növényvédő eszközök felújításához is hozzáálltak az üzemekben. A munka a műhelyekben nem zavartalan, mivel számos külföldi géptípushoz nincs elegendő alkatrész.

Több mint 200 ezer kisebb-nagyobb növényápoló, öntöző, nyári talajművelő és betakarító gépet hoznak rendbe az állami gazdaságok és a szövetkezetek a téli időszakban. A legtöbb helyen még a hagyományos módszerekkel folyik a javítás. A kisgazdák szintén ezt az időszakot használják ki a munkára. A 40–50 lóerős külföldi traktorokat viszonylag folyamatosan tudják javítani, megfelelő az alkatrész-utánpótlás. Körülményesebb a 10–15 lóerős kerti traktorokhoz és munkagépekhez pótalkatrészt szerezni.

Eddigi tapasztalatok szerint nem zökönmentes a nagyobb gépek javítása. A ha-

zai gyártású eszközökhöz többnyire eleendő alkatrészt kaptak az üzemek, a külföldi gépek alkatrészeiből viszont nincs elég.

A csehszlovák és az NDK gyártmányú erőgépeknek például nélkülözhetetlen alkatrészek hiányoznak. Ennek okára világítottak rá az Agroteknél; az MTI munkatársának elmondották: a csehszlovák partner a Zetor traktorokhoz tavaly április végéig megrendelt alkatrészeknek mindössze a harmadát szállította le. Hasonló gondot okoz a kerskedelmi vállalatoknak, hogy az NDK-ból csak a töredéke érkezett meg – a hazánkban nagy számban használt – E-516-os gabonakombajn alkatrészeinek. Elsősorban a főtengelyek hiánya hátráltatja a kombajnjavítást. (MTI)

Gazdaságpolitikai rovatunkat
szponzorálja
az M&M Szoftverház Kft.

APRÓ

Tovább emelkedett...

... az NSZK márká árfolyama a tokiói börzén. Szerdán a dollárhoz viszonyított érték 0,75 pfeninggel volt magasabb az előző napinál (azaz: 1,6745-ről 1,6820-ra nőtt). Egy dollár a szerdai napon 144,35 yent ért.

A Nikkei index kedden: 37.107,03

szerdán: 37.155,89, azaz 48,86 pontnyit emelkedett. Ugyanakkor a Frankfurtban 1,6815 DM-t adtak egy dollár ellenértékéért a keddi napon, míg szerdára az 1,6760-ra esett vissza. Az arany kilogrammonkénti ára kedden: 22 750 DM volt, a szerdai adatok még nem kerültek nyilvánosságra. A londoni tőzsdén az arany árát 418,40 DM-n jegyzik uncianként. Érdekes, hogy az NDK-ban 100 keletnémet márká 14,50 DM-t ér. Amennyiben NSZK állampolgár angol fontot szándékozna vásárolni, úgy neki 2,75 DM-t kell adnia egy fontért.

(B. B.)

140 éve, 1850-ben született Kremenezky János, az elektrotechnikai ipar úttörője, a Wolfram Lámpagyár alapítója. Az 1940-es években kezdte meg a rádiócsövek gyártását, majd az Orion rádiók sorozatgyártásával tette világhírűvé a budapesti gyárat.

(Dr. Kovács Andor)

A Ceausescu-rezim idejében Románia megkövetelte az innen odautazóktól, hogy ennyi és ennyi lejt vásároljanak. Am az ide utazókat egy fillér nélkül engedte át. Sajnos, a gyakorlat azóta sem változott. A kötelező beváltás ugyan megszűnt, de mi váltunk, ha megyünk, ők nem kapnak, ha jönnek, csak ígéretet, hogy évi kétezer lejért keleti valutákat vehetnek.

Vajon hová lett az a tömérdek forint, ami a mi turistaátváltásainkból Romániába került? Iteni spionok fizetésére? Bécsi bankokba, nyugati feketepiacra? Vajon mi lesz a mostani átváltásainkból odaszármazó forintokkal?

(A helyes megfejtők között 15 banit sorsolunk ki.)

– neagu –

Alkoholt intravénásan?

„Sokan azt hiszik, ha valamiről nem beszélünk, az nincs. Tévedés. Ostoba tévedés” – olvashatjuk Ambrus Sándor: Puszító mámorban című kötetének beköszöntőjében, a szerző saját tollából. A hiánypótló mű, sajnos „ostoba Ürügyek” (A. S.) „jó-voltából” esztendőket késett. „Nagyon nehéz tudomásul venni, hogy öt évvel ezelőtt még „csak” tízezer azonnali kezelésre szoruló kábítószer vagy kábítószer helyettesítő anyagot fogyasztóval kellett volna gondoskodnunk, ma pedig már negyvenzettel!!!” (A. S.) Ma a drogfogyasztók félnek jelentkezni az egészségügyben. Oka: hogy a rendőrség drogozásukkal kapcsolatban bizonyítékokat szerez ellenük. Csak akkor kerülnek az egészségügybe, amikor problémáik már rendkívül súlyosak. Ezért is nagyon fontos a Rendőrtiszt Főiskolán Spahné dr. Szilágyi Éva kezdeményezése és kitartó igyekezete annak a speciális kollégiumnak a munkájában, amely a fenti témát tekinti hivatásának. A képzési idő 3 év és ez irányú speciális ismereteket és végzettséget kínál a hallgatók számára. Így az ország szükséges szakember ellátottsága e téren biztosítható.

Szembesüljünk rémlátomásainkkal

A Földünket éltető Nap izzó felszínén a protuberanciák – azaz napkitörések – hétköznapi jelenségek, amelyekről rendszeresen csak a legnagyobb hatótávolságú teleszkópok fénymérő berendezései készítenek felvételeket, s melyek intenzitásáról a specifikus tudományágak megfigyelő hálózatán kívül eső hétköznapi emberek milliárdjai legfeljebb tévéhíradók és újságok egy-egy érdekesebb anyagából szereznek tudomást.

A szerény és zárkózott tudósok és csillagászok azonban – a legfejlettebb technikával a kezük ügyében – sem ijesztgetik az emberiséget egyelőre a hamarosan bekövetkező világvége rémképeivel – miként azt nálunk némely sarklatán közgazdászok, monopolizáltan tartós eladósodásra berendezkedett „stabil” államférfiak, netán – jóshelyeket biztonsági okokból és modernista elámból vezetett részvénytársasági formát öltött pénzügykutatók teszik.

A „nemzeti megmentés” azon ünneplött „tudorai”, akik a külföldi hitelek esetleges megvonásakor – ami reális feltételezés – a gazdasági és politikai összeomlás azonnali rémképeivel ijesztgetik az erre hajlamos állampolgárok igen széles tömegeit, és a külföldi kölcsönök ígészetével tartják fűken a társadalmi feszültséget, valójában reménytelenül beszűkült logikai képességekről tesznek tanúbizonyságot, s akaratlanul elgátlóan bizonyítványt állítanak ki magukról a közvélemény előtt: tehetetlenségükről – ezzel együtt természetesen vezetési képességükről is! A „földi” protuberanciák hordozói közül: hogy csak a legtekintélyesebbeket említsem meg, mint Mexikó és Brazília – fizetésképtelenségük folytán –, egyelőre még sem társadalmilag, sem gazdaságilag nem omlottak össze.

Hargitai István

„Puszító mámorban”

„Ha valaki erről hall, rögtön a bűnözéssel kapcsolja össze, holott közel sem így van. Ezidáig tanácstalanok voltunk” – tudom meg Steib Tündétől, a Főiskola harmadéves hallgatójától, aki a témának igen jó ismerője. Sőt! A Tolna megyei felméréseket ő maga végezte. Dolgozata, amellyel a múlt esztendő második felében készült el az elmúlt öt év (1984-89) kutatásainak, vizsgálódásainak együttese. Ennek ürügyén beszélgettünk a hölgygel.

– Tulajdonképpen tevékenységemet a témában Spahné dr. Szilágyi Éva (bűntetőjogot tanít a főiskolán!) hatására kezdtem. Személyes lelkesedése és permanens példamutatása magával ragadott. A kriminalizációról és az egészségügyről nem beszélhetünk egy címszó alatt. Kettéválasztásuk alapvető kritérium. Ennek az a lényege, hogy a drogfogyasztók esetében a gyógyítás legyen az elsődleges szerep és ne a büntetés. A jelenlegi BTK értelmében (282. §) aki hatósági előírások megszegésével kóros élvezetre alkalmas kábítószerrel készít, megszerez, tart, forgalomba hoz, az országba behoz, onnan kivisz, átvisz, bűncselekményt követ el. (1-5 év szabad-

ságvesztéssel sújtható.) A személyes használatra szolgáló birtoklás ki kellene vonni a rendőrség illetőségi köréből és az egészségügyhöz kellene irányítani. Ez feltételül az önkéntesség lehetőségéhez vezetne, hisz nem tartanának magától a büntetéstől.

– Ha a megyében tapasztaltak felől faggatnám, mi az, amit feltétlenül elmondana?

– Itt, Tolna megyében valójában csak most van elterjedőben a drog. (A ragasztó, a gyógyszerelés). „Kemény droggal – ópium, hasis, marihuána – nem találkoztunk. Találkoztunk viszont avval a ténnyel, hogy fiatalok alkoholt juttattak intravénásan a szervezetükbe. Mostanáig, amíg a kábítószereket nem követett el más bűncselekményt, nem foglalkoztunk vele. Ez a jövőben nem maradhat így! Munkánk lényege, a megelőzés.

– Melyek a legégetőbb gondjaik?

– A legfőbb probléma nem is egészségügyi, hanem szociális. A fiatalok nem tudják hasznosan kitölteni a szabadidejüket. A szociális védőháló is egyre lazább, mi több, lyukas. Társas magány, ok nélküli

„Kivonni a rendőri illetékesség köréből”

cselekvés jellemzi a fiatalokat. A legtöbbjük ezért fordul a droghoz. Sajnos, az iskolai felvilágosító programok legtöbbször csak kíváncsiságot ébresztenek bennük. Az olcsóbb és gyorsabb bódulatba jutás eszköze a gyógyszer és az alkohol kombinációja.

– Ezek szerint nincs kiút?

– Dehogynem. Alaposabb népművelői odafigyeléssel, vonzó programok szervezésével, kiállítások és filmvetítések útján; felismert esetek humánus elrendezésével; koordináltan, az orvos, a pszichológus, a szociológus, a tanár, a rendőr össz munkájával! Jó példa a szegedi drogambulancia is.

– Február 13-án Bonyhádon nyílt, február 20-tól pedig Szekszárdon látható majd az a kiállítás, amely „Bódulatban” címmel a megyében körbejár. Milyen hatást, eredményt várnak ettől?

– Konkrétumot csak a záraskor mondhatunk. Remélem, minél többen eljönnek majd!

– Úgy legyen.

Bayer Béla

Politizálhassanak a lelkészek

NYÍLT LEVÉL A TOLNAI REFORMÁTUS EGYHÁZ ESPERESÉHEZ

Nagytisztelendő Esperes Úr!

Mint a Tolna Megyei Független Református Lelkészegyesület elnöke az alábbi kéréssel fordulok Nagytisztelendő Esperes Úrhoz. Kérem úgy a magam, mint a lelkészegyesület nevében, hogy a zsinat legutóbbi törvényt és állampolgári jogot sértő, valamint a magyar nép jövőjét károsan befolyásoló határozata ellen a tolnai egyházmegye közössége is mielőbb tiltakozzon és kérje e határozat azonnali hatályon kívül helyezését.

A nevezett Református Zsinat határozata a lelkészek politikai tevékenységével kapcsolatos, lehetetlenné téve azok bekapcsolódását az aktív politikai életbe.

Ez a református berkekben megszületett törvény meggyőződésem szerint csak a 40 évig az egyházon és magyar népen teljes hatalommal uralkodó kommunizátnak és a baloldalnak kedvez és előnyös. S csak a vak nem látja, hogy e határozat mögött a „partegyház” továbbélése lappang. Megdöbbenő, hogy a zsinati Atyák, akik évtizedekig nem találtak kivételül abban, hogy ők és az egyház kisebb-nagyobb vezetői képviselők, megyei és egyéb tanácsok, népfőnök és békebizottsági elnökök voltak, most amikor úgy éreztük, hogy igaz, hazafias és az egész magyar nemzet

felemelkedését kereső politika formálódna, ettől távol igyekeznek tartani a lelképásztorokat, akik pedig minden történelmi időben egyik voltak népükkel és vezetői voltak mindig a rábízottaknak, nemcsak lelki értelemben.

Igaz magyar református lelképásztor nemcsak részt kell, hogy kérjen a magyar közéletből, hanem igénylik is, hogy bölcs és higgadt vezetői legyenek kisebb vagy nagyobb közösségünknek, ezért tiltakozom az ezt megakadályozó zsinati határozat ellen.

Mint ahogy már több egyházmegye közössége felemelte tiltakozását és kinyilvánította véleményét, nem maradhat néma a tolnai egyházmegye sem. Kérem Esperes Úr mielőbbi és hathatós intézkedését.

Ezen levelemet megküldöm a Kisgazdapárt és a Kereszténydemokrata Néppárt tolna megyei vezetőségének azzal a kéréssel, hogy hírlapjaikban, valamint a DÁTUM c. lapban a lehetőség szerint tegyék közzé.

Bogyiszló, 1990. február

Atyafiságos köszöntéssel:

Horváth Emil Tibor

a Tolnai Független Református Lelkészegyesület elnöke

Kenyérrel kövezett út

vökre: szombaton a csütörtökről megmaradt, száraz vekniket rakják ki (persze változatlan áron), hátha elkél „eszi – nem eszi” alapon.

Szemlátomást sohasem próbálták meg, a megmaradt kenyeret megóvni a kiszáradástól azzal, hogy zárástól nyitások letakarva tartanák. Ropogósan friss ugyan nem maradna, de még ehető lenne.

Hogyan volt ez egykor? Jól emlékszem a kis szatócstültre a hetedik kerület külső részén, az előkelőnek éppen nem mondható „Csikágóban”. A bolt akkorka volt, hogy ha egy vevő be akart lépni, előbb jószertint kettőnek kellett kijönnie. De azért kapható volt minden, ami napon-

ta kell az asztalra. Azián meg két házal odébb volt egy másik hasonló boltocskára.

A boltos, néhai jó Reichenberg Náthán a feleségével maga dolgozott. Tőle ugyan egyetlen kiló kenyeret sem szállítottak elcsonttá száradtan. Jól is nézett volna ki. Egyetlen kilót? Dekára mérték azt. Ha a kétkilós kenyér csak egy kiló kilencvenhét dekát nyomott a mérlegen (mert megmérték! ki hallott már ilyet?), akkor rátette a hiányzó három dekát. Persze ő minden vevőjét személyesen ismerte.

Ezeken a háromdekányi kenyérdarabkákon, boltos és vevője ilyen személyes kapcsolatán, a közönséghez közeli kis boltok kiterjedt hálózatán múlt akkor a kereskedelem léte az élelmiszerszakmában. Ma meg mindennek az ellenkezőjén múlik a csodje.

Jelképes dolog ez. A téglává száradt veknik tömegével az országos csődhez vezető út van kirakva.

A szabad észt sajtóból

Első lépések a Balti Gazdasági Közösség felé

1985 áprilisában meghirdetett gazdasági reform sehogy sem akart beindulni. A gyorsulást igen hamar megtorpanás váltotta fel a nagyhatalom technikai lemaradása és a gazdasági viszonyok hiányos szervezethez miatt. 1988 áprilisában Szovjetunió központi kormánya az észt kormánytól ajánlatokat kért a gazdasági struktúra demokratizálására. Hasonló kérésről a többi köztársasághoz adataink máig nincsenek.

Erre az időre Észtországban már fél éve tárgyalták a gazdasági önállóság elveit, s a koncepció fő vonalakban már világos volt. Szovjetunióknak a különböző köztársaságok között olyan gazdasági viszonyok bevezetését ajánlotta, melyek közel állnak a Közös Piac modelljéhez. A fő elképzelés az volt, hogy a köztársaságok gazdasági életének jogi szabályozását szerződéses alapokra helyezik át, köztársasági szintől az egyes vállalatok szintjéig.

Három fej mégis három fej. Szöveteségekre a szomszédokban leltünk. Rigában 1988. szeptember 21-23-án a három balti köztársaság tervehivatalainak vezetői ülést tartottak, s meg egyeztek a gazdasági önállóság alaptételeiben, melyeket közös közleményben tettek közzé. Ebben a következő álláspontokat rögzítették – a köztársaság saját területének és azon működő összes állami vállalatnak egyedüli tulajdonosa. A központi (moszkvai – ford.) alárendeltséget megszüntetik, az egységes rendszerbe tartozó alegységek (unióbeli – f.) fennhatóságát határidős egyezmények formájában valósítják meg, a köztársaság területén működő összes vállalat a köztársaságban érvényes törvényeknek és adórendszernek vetik alá, az irányítás egyes funkcióit a köztársaságok saját belátásuk szerint delegálják a központnak. – Moszkvában rebellisnek hatottak.

Reakcióként a központi kormány bizottságot alakított, mely a köztársaságok jogainak kiszélesítését dolgozza ki, s ugyanilyeneket ajánlottak létrehozni a köztársaságokban is. Ez a manőver teljesen megbukott. A balti köztársaságokban már működtek a gazdasági önállóságot kidolgozó munkacsoportok, s a közvélemény nyomására már csírájában elvetették az újabb, az apparátus szárnya alatt működő bizottságok létrehozását.

Lóugrás vissza. A központ másik reakciója az volt, hogy hasonló bizottságot alakítottak a köztársaságok miniszterelnökeiből és tervehivatalnőkeiből. Megszületett az úgynevezett Maszjulkov (SZ. U. tervehivatalának elnöke – f) terv. Annak ellenére, hogy már az év elején népvitára bocsátották, máig sem kapott áldást a parlamentben. Észtország részéről a tervet egy sor ellenvetés díszíti, jegyzék formájában, mely a Maszjulkov-terv, a gazdasági önállóság tervet akadályozó részeit rögzíti. A gazdasági önállóság terve tovább hódított a Baltikumban. Litvánia és Észtország törvénytervezet terjesztettek elő a parlamentbe a gazdasági önállóságra való áttérésről, s ez most második olvasására vár. A közös balti gazdasági rendszer kutatásának és megvalósításának egyik lépése volt az is, melyben a gazdasági közösség elveinek kidolgozása megtorpanni látszott.

Baltikumé volt a következő lépés. Megbeszéléseket kezdtek a Balti Piac kialakítására. Ez volt az első komoly lépés a gazdasági együttműködés felé. Hiszen eddig a tőszomszédok gazdasági kapcsolatai moszkvai apparátus közös kalapján keresztül működtek. A cél világos volt – gyorsan olyan együttműködési lehetőségeket kellett találni, melyek megvédene a Szovjetunió széteső gazdasági komplexumának fékező hatásától, növelni az ún. elsődleges piacot, s összehangolni az

erőfeszítéseket, melyek megkönnyítik mind a keleti mind a nyugati piacra való bejutást.

Moszkva véleményét nem kérték ki. A Moszkvától független munkakapcsolatot kormányfői szintre emelték. Indrek Toome (Észtország), Vilnis Bressis (Lettország) és Vytautas Sakalauskas (Litvánia) közös közleményt írtak alá az együttműködésről, megegyeztek a találkozók rendszerességében, s abban is, hogy együtt fogják kidolgozni a Szovjetunióval és a többi köztársasággal való kapcsolatok alapelveit és struktúráját. Mindenesetre a három „kis testvér” számára az útirány világos és az első lépések megtették. (Ári Päer)

Kaupo Polinski
(Kapfinger András felvétele)

Jugoszlávia hat köztársasága és a két tartomány tavaly módosította az alkotmányát.

A nyolc alaptörvényhez mintegy 340 új szakaszt csatoltak. Nem sokkal a módosítások elfogadása után Jugoszláviában megkezdődött a kölcsönös vádaskodás, hogy a változtatások egy része nem egyezik az 1974-ben meghozott és azóta sokat bírált országos alaptörvénnyel.

A jugoszláv alkotmánybíróság még 4 hónapig tanulmányozta az új rendeletek alkotmányosságát, és megállapította, hogy a hat köztársaságban és a két tartományban foganatosított módosítások körül csak a montenegróiak között nincsenek a szövetségi alkotmányba ütköző szakaszok. A legjobban a szlovéniai és a szerbiai módosításokat kifogásolta, de hibát talált a vajdaságiakban is.

A szlovéniai alaptörvényekhez csatolt új rendelkezések közül a jugoszláv alkotmánybíróság alkotmányellenesnek minősítette a köztársaság önrendelkezési jogáról, a szükségál-

Alkotmányellenes alkotmányok

lapot kihirdetéséről és a vallási iskolákról szóló szakaszt. A szlovén alkotmányba ugyanis az került be, hogy köztársasági parlament önállóan dönt a Jugoszláviából való kiválásról.

Ezzel szemben a szövetségi alkotmány úgy rendelkezik, hogy az elszakadás csak a többiek beleegyezésével valósítható meg. Ezenkívül a módosított szlovén alkotmány szerint az államelnökség csak a ljubljani parlament beleegyezésével hirdethet szükségállapotot Szlovéniában. A szövetségi alaptörvény nem köti meg az államelnökség kezét. A módosított szlovén alkotmány engedélyezi a vallási iskolák megnyitását is, ám a szövetségi csak papneveldek létesítésére ad jogot. A jugoszláv alkotmánybíróság alkotmányellenesnek mondta ki azt a szerbiai rendelkezést, amely át-

menetileg korlátozza a szabad, ingatlanforgalmat a köztársaság területén. Ezt a rendelkezést a szerbiai parlament egyértelműen a Koszovóban élő szerbek és montenegróiak elköltözésének megakadályozására hozta meg, vagyis azért, hogy az albánok ne vásárolhassák meg a szerbektől és a montenegróiaktól a házakat. A jugoszláv alkotmánybíróság elmarasztalta azt a szakaszt is, amely a cirill betű használatára vonatkozik a köztársasági szervek munkájában.

A magyarok kimondja, hogy a szövetségi alkotmány szavatolja a cirill és a latin írásmódot, és hogy az új rendelkezés ezt szegi meg. A jugoszláv alkotmánybíróságnak hasonló ellenvetése van a vajdasági alaptörvénnyel szemben is. Rosszallja, hogy a vajdasági alkotmány módosítás óta

A ROMÁNIAI VESZÉLYEK RŐL

A FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG vezércikke szerint a Nemzeti Megmentési Front megpróbálja mindenáron megtartani a hatalmat, és eszközei arra emlékeztetnek, ahogy a kommunista párt a II. világháború után teperte le az országot. Románia épphogy megszabadult Ceausescu zsarnokságától, de most új erőszakos uralom fenyeget. A demokratikus pártok (Parasztpárt, Liberális Párt, Szociáldemokrata Párt) épphogy újjáalakultak, régi vezetőik a 40-es évek végén börtönbe kerültek, a kevés túlélő már túl öreg. A pártoknak új vezetőiket egy olyan fiatal generációban kell keresniük, akik még nem élték meg a parlamentáris rendszert és szabad választásokat. Ráadásul a pártoknak kevés követőjük van a nép köréből.

Az új rezsim működésbe hozza a gépezetet, tízezreket irányít vidékről Bukarestbe az ellenzék megfélemlítésére, üzemeket és iskolákat tart szilárdan a kezében, ahol polgárháborús csapatait toborozza. A néhai Ceausescu személyzetéből több száz ezren (köztük a titkosrendőrség tagjai is) velük menetelnek, mert félnek egy szabad országtól. Nővekszik a gyanú, hogy az országot egy Ceausescu nélküli kommunizmusba akarják vezetni, azaz egypártrendszerbe, kényszerideológiába, állami gazdaságba, nemzeti bolsevikokkal az élen, akik egyelőre egyszerű életmódot fognak folytatni, míg a bizantinizmus vissza nem tér.

A bukaresti fejlemények azt bizonyítják, hogy egy kommunista rezsimet csak nem kommunisták tudnak megbízhatóan felszámolni. Azt ígérik, hogy megosztják a hatalmat az ellenzékkel, de sok jel arra mutat, hogy valójában csak a hatalommegosztás látszatát akarják kelteni és a látszatválasztásokon végérvényesen birtokukba akarják venni Romániát. Az ellenkező bizonyításáig a Nyugatnak vissza kellene utasítani a támogatást úgy, hogy azt a románok is meghallják – fejeződik be a vezércikk.

V. P.

ki lehet zárni a latin betűs írásmódot a tartományban. A horvát, a boszniai és a hercegovinai alkotmánytól (pl. a villanygazdaságról vagy a postáról szólóban). Most a szövetségi parlamenté a szó.

Az alkotmánybíróság észrevételeiről a küldötteknek kell dönteniük, ami nem csak a Jugoszláviában kialakult viszály miatt lesz nehéz, hanem azért is, mert az államelnökség már az új alkotmány meghozását javasolta a parlamentben.

A jugoszláv törvényhozás különben igen tevékeny. Az országban 1946-ban, 1953-ban, 1963-ban és 1974-ben vagyis 10 évenként készült új alkotmány, ezek több kérdésben szinte ellentétes szakaszokat tartalmaznak az előzőekhez képest. Tehát felvetődik a kérdés, hogy a mostani alkotmányellenes köztársasági alkotmányok ellentmondanak-e a következő szövetségi alaptörvénynek?

(v-r)

Berlini tudósítónktól

Jár-e NSZK jóvátétel az NDK-nak?

A második világháború, valamint az ország kettéosztásának terheit nem egyenlő arányban viselte a két Németország – halani az NDK-ban bekövetkezett fordulat óta nyugat- és keletnémet tudósok, illetve politikusok szájából egyre gyakrabban. Nagy feltűnést keltek egy brémai történetész, dr. Arno Peters kimutatásai november végén a bonni szövetségi sajtótájékoztatón, melyben emlékeztetett 1964-ben írt tanulmányára. Eszerint 1945 után a győztes hatalmaknak fizetett összes német jóvátétel 98%-át az NDK-nak kellett teljesítenie. A pénz mai értéke szerint tehát kamatosztól, illetve kamatoskamatosztól számolva az NSZK állampolgárok 126 DM, míg az NDK állampolgárok 16 124 DM jóvátételt fizettek fejenként, azaz az utóbbiak 127-szer annyit. Ez összesen 727 milliárd nyugatnémet márkával több – ennyi pénz járna az NDK-nak az NSZK-tól.

Szintén egy nyugatnémet professzor, név szerint Baade Kiel-i világgazdasági intézetűl még az 50-es évek végén kiszámította, hogy 100 milliárd márkára rúg az a többletter, illetve veszteség, melyet a szovjet megszállási övezetbe tartozó NDK-nak magára kellett vállalnia, azaz ennyivel tartozik Bonn keleti szomszédjának.

Ezekre és ehhez hasonló kimutatásokra alapozza a Nyugatnémet Kereszténydemokrata Párt egyik vezető politikusa, professor Kurt Biedenkopf azt a következtetést, hogy az NDK-nak kártérítés járna az NSZK-tól, tekintettel arra, hogy sokkal hátrányosabb helyzetből kellett indulnia a háború után. Biedenkopf 14 milliárd márkáról beszél.

Bármennyire eltérő összegekről is legyen szó az egyes számításokban, abban többnyire megegyeznek a szakértők: az NDK húzta a rövidebbet a háború után. Síralmas starthelyzete igazi fejlődést nem tett lehetővé. A termelés, fogyasztás, élet-színvonal, környezetvédelem, állagmegóvás stb. feladatait tekintve – az égbekiáltó vezetési hibák nélkül – objektíve sem lett volna képes az NSZK által elért célvonalra feltornáznia magát. Sőt, a munkaerő elvándorlása következtében elszervezett veszteség mindig is az NSZK-t gazdagította s gazdagítja még ma is. Érdekes ebben az összefüggésben NDK szakemberek becslése a tavaly nyáron kitelepültek okozta károkról is. A munkaképes korban lévő kivándorlók – akkoriban kétszáz ezer – kétharmadának kiképzésére az NDK mintegy 12 milliárd márkát fordított. Ez az összeg a nyugati szomszédot gazdagítja. Érdekes az is, hogy a diplomások összesen 0,6 milli-

árd márkányi összeget vettek ki szaktudás formájában az ország zsebéből, szakmunkások esetében már 7,8 milliárd márkáról van szó. Ennyivel több szakmunkás ment tehát el, hisz' a diplomások képzése még jóval többre is kerül.

Kölcsönös érdek

A tömeges kivándorlás következtében a termelésben milliárdos nagyságrendű veszteség keletkezett. Ezért erősödik a követelés, hogy Bonn azonnali, mintegy 20 milliárd nyugatnémet márkás gyorssegélyt adjon a gazdasági helyzet stabilizálása és a gazdasági reform anyagi megalapozása céljára. Csak így kerülhet el az NDK gazdasági összeomlása, mely mindkét Németország lakossága számára tragikus lenne. Ez a 20 milliárd nem feltétlenül készpénzsegély kellene hogy legyen. Egy része jelenthetne fogyasztási cikkek pótlólagos szállítását is a belső piac stabilizálása érdekében. A határok megnyitását ugyanis felvásárlási láz követte mind nyugatnémet részről – akik az olcsó dotált árukat vették –, mind a keletnémetek részéről, hisz a lakosság, félve pénzének elértéktelenedésétől, igyekezett elkölteni azt.

Égetően szükségesek beruházások az egészségügy területén, hiszen nemcsak az elavult technológiai vagy alapvető cikkek – mint például a kötszer hiánya – jelenthet hatalmas gondot, hanem (és ez a döntő) a szakemberek hiánya. Orvosok és ápolónők ezrei hagyták el az elmúlt fél évben az országot – a kivándorlás ezt a területet érintette leginkább. Olyannyira, hogy kórházak kénytelenek osztályokat bezárni sze-

mélyzet hiányában, s lassan egész kórházak kerülnek sorra. Orvosokat küldhetne az NSZK – van elég munkanélküli orvos odaát –, illetve megfelelő nyugatnémet vállalatok egészségügyi szállítmányaira számítanának a keletnémetek.

Hogy az NDK-nak legalább a meglévő gazdasági színvonalát értelmesen kihasználhassák, mely NSZK vállalatok szempontjából sem érdektelen, az infrastruktúra gyökeres modernizálására van szükség. Ez elsősorban a telefonhálózat kiépítését jelentené. Ma a két Berlin közt telefonálni órák kérdése, és tárcsázáskor a másik Berlin hívószámának befejezéséig sem jut el az ember. De az úthálózat korszerűsítése, a szállodalánc bővítése szintén nélkülözhetetlen ahhoz, hogy a két ország gazdasága közeledhessen egymáshoz. Ami nemcsak NDK érdek. A Nyugatnémet Munkaadók Szövetségének a múlt héten közzétett közvéleménykutatása szerint 1100 megkérdezett cég közül 53-nak van már üzleti kapcsolata keletnémet vállalatokkal. Már ma is minden ötödik NSZK vállalat szállít árut az NDK-ba, s a legújabb változások eredményeképpen már a vállalatok 18%-a tervezi ugyanezt.

Az sem csak az NDK érdekeit szolgálja, ha a „gazdag nagybácsi” környezetvédelmi beruházásokba is fektetne pénzt a „szegény rokonnál”, hiszen még mindig jobban jár, ha segít most a környezet-szennyeződést megállítani, illetve közvetlen kiváltó okait kiküszöbölni odaát, mint ha már a károkat saját portáján kell felszámolni, tekintettel arra, hogy a szennyezett levegő vagy víz nincs kimondottan tekintettel az országhatárookra.

Történelmi városok megóvása a teljes pusztulástól szintén az egész német kulturális örökség védelmét jelentené: a pusztuló Weimar a maga Goethe- és Schiller-házával nem egészen NDK magánügy. S lehet ugyan magára hagyni most az NDK-t ezekkel a problémákkal, később sokkal többre fog kerülni a még jobban lepusztult történelmi városok helyrehozatala. Mert történelmi városok így is, úgy is sor kerül ezekre a beruházásokra, egy pillanatig sem kétséges.

Ez a 20 milliárdos injekció az NSZK vállalatok számára is több megrendelést, nagyobb piacot jelentene. A munkaalkalmak bővülésével a munkanélküliek számát csökkentené, s ezáltal az NSZK gazdaságának hosszú távú konjunktúráját biztosíthatná. Egyes területek, mint például a telefon-, az út-, a szállodalánc javulását az NSZK lakossága is élvezhetné. Arról nem is beszélve, hogy amíg az NDK-ban a javulásnak még csak jelei sem mutatkoznak, addig nem szűnik meg a napi 2-3 ezer ember átvándorlása a gazdag nyugati szomszédba. Ami viszont rég nem jó már az NSZK-nak sem. De a bonni kormány a konkrét lépéseket illetően még mindig habozni látszik. S ilyen csódszagú helyzetben még azt sem lehet mondani, hogy a választásokig akarnak várni, és annak eredményétől akarnának bármit is függővé tenni. Addig ugyanis az NDK pénzügyi rendszere a szakemberek szerint garantáltan összeomlik. A hangulatra jellemző, hogy az emberek csak annyi pénzt memek otthon tartani, amennyi az aznapi bevásárlásaikhoz szükséges. Inkább naponta váltanak be csekket a bankban vagy a postán, mert az a hír járja, „ha történik valami a pénzzel”, csak azt fogják figyelembe venni, ami a bankban van. A többi értékét vesztí.

Holan-Koch Júlia

Vendégek Pozsonyból

Aszlovák liberálisok részt kérnek a politikai életből

A Nemzeti Liberális Párt a legfiatalabb politikai erőik egyike Szlovákiában: tavaly november 30-án alakult meg. Elnöke, Milos Lauko fiatalember, a pozsonyi Színművészeti Főiskola végzős rendező szakos hallgatója. A napokban az új párt titkárával, Tóth Péterrel Budapesten járt, hogy tárgyalásokat és kapcsolatokat építsen ki a magyar ellenzékkel.

– A pártnak már ezeröttszáznál több tagja van, szlovákok és magyarok vegyesen, de ez még kevés: a törvény szerint azok a pártok vehetnek részt a választásokon, amelyek taglétszáma eléri a tízezret. Igaz, áthidaló megoldás is lehetséges: az igazolt tagság egy részét a támogatók hiteles aláírásai pótolhatják – magyarázza Milos Lauko.

– *Hol helyezkedik el pártjuka a politikai mezőnyben?*

– Jellege szerint középpárt, de a küzdőterületen elfoglalt helye szerint még elég távol van a derékhatótól. A szlovákiai kormányt ma a kommunista párt és egy ellenzéki színezetű politikai mozgalom alkotja. Ennek a neve: Nyilvánosság az Erőszak Ellen. A pártok kereszttalánál ötven foglalnak helyet: öt ketten és további három párt, melyek közül azonban a Szabadságpárt és az Újjászületés Pártja már korábban is létezett és a bukott hatalommal működött együtt. A mi pártunk most azt szorgalmazza, hogy a politikai tárgyalások jóval szélesebb alapon folyjanak, hiszen a köztársaságban vagy tíz más párt is megkezdte működését.

– *Van-e kilátásuk erre?*

– Kezdeményezésünkre még nem kaptunk választ. Tény, hogy Szlovákiában viszonylag erős még a kommunista párt, itt nincsenek még tömeges kilépések. Ez a párt nálunk nem annyira előregédezt, mint Csehországban, elnöke is fiatal, egy 33 éves tudományos kutató. Ami a másik jelentős politikai erőit illeti, a Nyilvánosság és Erőszak Ellenmozgalom vezetősége mintha nem látná szívesen más pártok kibontakozását.

– *Mennyire jelentkezik a nacionalizmus?*

– A Nemzeti Liberális Párt a nemzeti megbékélést igyekszik előmozdítani. Érvényes ez szlovák–cseh és szlovák–magyar vonatkozásban egyaránt. Ugy ítélik – és ezzel a véleményünkkel nem állunk magunkban –, hogy Szlovákia csak veszítene azzal, ha elszakadna Csehországtól. Bár a forradalom után feltűntek ilyen törekvések, ezek nem reálisak. Ami a magyarokat illeti, ez a párt nyitva áll előttünk is.

– *Hozzájuthat-e a nyilvánosságához?*

– A magyarországi ellenzékhez hasonlóan mi is követeljük, hogy a televízió legyen független a kormánytól és a pártoktól. Egyébként hamarosan lapot indítunk: a „Liberal” remélhetőleg mielőbb hetilappá válhat.

– *Vannak-e kapcsolataik más liberális pártokkal?*

– Érintkezésbe léptünk a csehországi Liberális Párttal – kapcsolódik a beszélgetésbe Tóth Péter, a párt titkára, aki eddig beérte a tolmács szerepével (különben harmadéves egyetemista). Gyümölcsözőnek ígérkezik kapcsolatunk az Osztrák Szabadságpárttal (FPÖ). Ez nemcsak politikai síkon valósul meg, hanem például abban is, hogy Pozsonyban és Bécsben az ő támogatásukkal szakmai továbbképzést szervezünk meg menedzserek számára. A párt vállalkozók, menedzserek és jogászok részvételével szakklubokat hozott létre, így akarjuk gyakorlatilag is elősegíteni a szabad vállalkozást és a piactudományt. Sőt, attól sem idegenkedünk, hogy a párt maga kezdjen vállalkozásokba. Szlovák–magyar és szlovák–osztrák viszonylatban könyv- és folyóirat-kereskedelmi, valamint idegenforgalmi vállalat alapítását fontolgatjuk.

G. Gy

Egy plakát Pozsonyból. (Fotó: Kosár)

Ozoran lassan örölnék Isten malmai Demokrácia a végeken

Ozora lázban égett néhány napig. A Tolna megyei községről azt tartják, hogy messze van ugyan tőle a megyeszékhely, Szekszárd, de fordítva még egyszer akkora távolság. Közélszen visszhangzik csak a helybeliek hangja, tiltakozása.

Ezen a vidéken pedig szokatlan a más vélemény, erős kézben volt hosszú ideig a falu és a termelészövetkezet vezetése. A szólásszabadság és a demokrácia sem ad kellő védelmet a falubelieknek ott, ahol kevés a munkaalkalom. Ki a saját állását félti, ki a helyi munkalehetőségben reménykedik, családja, felesége egzisztenciáját óvja.

Tény az, hogy jó néhányan változást reméltek az Ozora-Fürge Egyetértés Termelészövetkezetben. Plakátok, falragaszok jelentek meg a településen, és elindult a suskus a vezetés ellen. Volt, aki az elnök gyermekeinek Mazdáját sokallta, mások balatoni villáról tudtak, többen a téesztől bérelt és néhány gazdaságvezetővel közösen vállalt sertéshizlalás igazságtalan előnyeit nehezményezték. És persze a hangnemet, módszert, ami elfojtott minden kezdeményezést, érdemi beleszólást a közös ügyekbe. A sógor-komaság vádja egyáltalán nem egyedi. A kényszervágó, péküzem, nyugdíjasok napközi otthona természetesen nem azért épült, hogy az elnökség hozzátartozóinak nyújtson munkaalkalmat, hanem a közért. De ha már megvolt, kétségtelen előnyt jelentett ezeknek a helyeknek a betöltésénél az effajta összeköttetés. Korántsem ozorai jellegzetesség.

És talán az a felfokozott várakozás is tipikusnak mondható, amely a minapi téesz-közgyűlést előzte meg. Katona István elnök helyettesével, Baráth Györggyel együtt lemondott megbízatásáról. A kemény kéz vezetési módszeréről ismert elnök a személye körüli bizalmatlanságot és a vezetőségéből két fő nyugdíjazását jelölte meg lemondása okaként. Megfáradt még innen az ötvenen. Bejelentését kisebb fajta vihar követte. A téeszétterembe zsúfolódott nyugdíjasok és a tagság egy része nem akarta engedni a távozni készülő, a folyo-

sóra, udvarra szorult középgeneráció többsége magában tárgyalta az eseményeket, csendesen várt. Nem szokták meg, hogy valami ne napirend szerint történjék. Különben is, egészen eddig minden rendben zajlott.

Az elmúlt évi beszámolót – ki értette, ki nem – megilletődve hallgatták, különösen a bevezető szigorú szavakat: „Az országban kialakult helyzet felszabadította az indulatokat, népünk egy része demokráciát követelve az anarchia felé tolt a társadalmunkat, ami ma sem fejeződött be.” Majd e gondolatmenethez később is visszatért Katona István, mondván: „Előjött a magyar a magyarságból, minden területen elkezdtek egymást sértegetni tagjaink, ugyanúgy mint országosan. Ma ez a divat.” Százalékok, tonnák, milliók következnek, precíz számvetés, aminek kulcsmondata: környezetünk fizetésképtelenné vált, mi még 1989-ben kibírtuk. Néhányan állítják, éppen ez a 35 milliós eredmény, és az idén is kiosztott plusz egy havi fizetés az a nyomós érv, ami a tagság zömét Katona elnök mellé állítja.

Aki tizenhét év elnöklés után – néhány óras megszakítással – feltehetően újabb öt évre ül a székbe. Ez már akkor motoszkált a kívülállóban, amikor a hosszú szópárbaj után azzal engedték lemondani a téeszparasztok vezetőjüket, hogy a jogtanácsos úr ígérete szerint kedvük szerint meg is választhatják. A szintén lemondott helyettes mellé még egy jelölt, Kiss János növénytermesztési ágazatvezető került, aki az elnöki jelöléstől visszalépett. Újabb vita csak akkor lángolt föl, amikor vezetőségi tagnak javasoltak néhány kétkézi embert. Támogatás hiányában nem kerültek listára. A szokimondó Schranz Istvánné SZTK-ügyintéző nem állta szó nélkül: öt kollégái javasolták, most szóba sem került. Öt éve nöbizottsági jelöltnek akarták, de előtte való napon a párttitkár megkereste: jobb, ha visszalép. Ma állítólag nincsen állampárt... Tapst kapott, de listára nem vették.

– Számított arra, hogy fogamatja lesz a felszólalásának?

– Nem lesz. Azzal, hogy nem kerültem listára, nem számítok semmire. A többiek sem számíthatnak.

– Egészen szokatlan volt itt a szókimondása. Számít megtorlásra?

– ...
– Úgy kérdem inkább, nagy bátorság kellett ahhoz, hogy másodmagával szóljon?

– Nagy. De engem már úgy is elkönyveltek, hogy lázítom a népet. Felszólaltam több helyen, nem falragaszokkal, ahogy itt tették az emberek, mert ezt elítélem. Itt a fórumon, brigádgyléseken mindenki elmondhatná a véleményét, de sajnos sokszor magamra maradok. Azt tudom, 17 éve dolgozom a téeszben, ennek ellenére nincs szavam, mert belém fojtják.

– Vár változást?

– Nem.

– Előtte bizakodott?

– Nagyon. Nem akarom bírálni a vezetést, mert valóban fellendítette a gazdaságot. De ez a módszer...

A szünetben Kiss Istvánt is megkérdeztük:

– Miért lépett vissza az elnöki jelöléstől?

– Akkor érdemes változtatni, ha annak eredménye jobb lesz, mint az addigi helyzet. Úgy érzem, eddigi elnökünk meg fog felelni a várakozásnak.

– Szakmailag gondolja?

– ...Ez jó kérdés, attól függ, mit értünk szakmán. Egy általános gazdaságvezetőnek rátermettség, nem a régi értelemben véve, de politikusi magatartás kell. Nem a szakértelmet teszem első helyre.

– Az volt az ember benyomása, itt nem nagyon szoktak az emberek a véleménynyilvánításhoz, a vitához, szó nélkül mindent megszavaztak; aki „rabolta az időt”, majdnem letorkolták.

– Nem értek vele egyet. Végző soron megkérdezzük a tagság véleményét, brigádgyléseken el is mondják. De vélemény inkább akkor jelentkezik, ha probléma van. A szó nem volt megvonva senkitől.

– Kikérné magának, ha azt a benyomás megosztanám Önnel: ez a téeszvezetés a régi fajta kézivezérés maradványa?

– Megítélés kérdése. Ezt az élet dönti el. Itt a kézi vezetésnél alapvető kérdés, hogy kell-e egyáltalán nagyüzem.

Több mint kétórai várakozás után megszületett az eredmény: Katona Istvánt ismét elnöknek választották, egyik elnökjelölttel sem kapott elég szavazatot. Isten malmai lassan örölnék. A régi-új vezér epilógusába az udvarról beszűrődő hangok keveredtek: „győzött a diktatúra”.

– Úgy láttam, nem lepődött meg a szavazás eredményén! – fordultunk a győzteshez.

– Abszolút nem, sőt fáj, hogy újra maradni kell. Mert nekem egyéb családi, egészségügyi gondjaim vannak ebben a felgyorsult és erkölcsstelen helyzetben, ami most van.

– Tudja, hogy diktatorikusnak tartják az Ön vezetési stílusát, kiszolgáltatottnak érzik magukat az emberek?

– Kérem, nem tudom. Mindig közvetlen voltam, senkit nem helyeztem át, nem küldtem el anélkül, hogy megbeszéltem volna vele. De ebben a faluban már kaszáltak – úgy érte: ketté – agronómust, verték be az ablakát. Én voltam az első elnök, aki 17 évig bírtam.

– Nem érzi felelősnek magát abban, hogy a demokrácia szabályai itt nem alakultak ki, lehurrogják, kinevetik a más véleményűeket?

– Nem tudom, a hurrogásról mit tapasztalt. Úgy érzem, az indulat egy vagy két ember részéről szabadult el. Az építő kritikát viszont túl későn kaptam.

– Ma mind több szó esik a vezetők képzettségéről. Ön, úgy mondják, traktoristaként irányította a szövetkezetet.

– Először is, a téeszelnökség egy külön szakma, nem ugyanaz, amint az agrárvégzettség. Én a keszthelyi egyetemen elvégeztem a téeszelnökképző tanfolyamot. Másrészt a politikai főiskola mezőgazdasági szakára is jártam. A politikai gazdaságtannak ugyanis ma nagyon aktuális tételei vannak. Mert mi nemcsak az egyik oldalt, a szocializmust tanultuk meg...

Takács Zsuzsa
Kapfinger András

„A plusz egy hónapot megint kifizetik”

Csak rosszabb ne legyen a sorsunk...

A magyar-vatikáni kapcsolatok történetéből

Amikor Krisztus után 1000-ben István a pápától kérte a szent jelvényt, azt érte el, hogy hatalmát és legitimitását nem a császártól nyerte el, hanem a keresztény európai közösség lelki urától eredeztette.

Igy a magyar állam létrejöttének pillanatától elszakíthatatlan közelék fűzte a magyarságot Rómához. Elmondható, hogy a kapcsolat az elmúlt 40 évtől eltekintve folyamatosan működött.

A pápai követek általában magas egyházi méltóságok voltak, sőt a XI. századtól gyakran bíborosok. Később az esztergomi érsek primás (majd hercegprimás) elnyerte a pápai követ méltóságát is.

Az állam és a Szentszék kapcsolatai vitára is okot adhattak. Így a magyar királyok kialakították az ún. főkegyúri

jogot, amelynek legfontosabb jogosítványa volt a püspöki székek betöltése, a főpápai kinevezése.

Erre hivatkozva máig az állam igényt formált a kinevezésekbe történő beleszólásra. A Szentszék jogait leginkább a magyar királyok tetszvényjoga, a PLACETUM REGIUM sértette, ami lehetővé tette, hogy egyes szentszéki dekrétumok Magyarországon történő kihirdetését (és így életbe léptetését) megakadályozzák.

Természetesen a pápáknak is megvoltak a maguk eszközei az egyház érdekeinek érvényesítésére. Páldául interdiktummal sújtott helyen tilos volt mindenféle egyházi aktus végzése, a szentségek kiszolgáltatása.

Magyarország és a Szentszék közötti kapcsolatok igen fontosak voltak a pogány törökök elleni küzdelmek során. Az európai keresztény összefogás fő mozgatói és szervezői a pápák voltak, s így természetes szövetségesei és támogatói a magyar államnak.

A pogányok végleges kiűzésére szerveződő Szent Liga létrehozója és mozgatója IX. Ince volt.

Magyarország mint a Habsburg-birodalom része, egyháza különállásának megőrzésével a barokk korban igen szorosan kötődött a római katolicizmushoz, annak kultúrájához. Problémák az 1848-as forradalom és szabadságharc leverése után vetődtek fel, az abszolutizmus időszakában.

Az Osztrák-Magyar Monarchia idején a pápai nuncius Bécsben volt,

bár a magyar püspöki kar ebben a korszakban már egyértelműen deklarálta különállását.

A Monarchia felbomlása 1918-ban aktuálisá tette az önálló magyar külügy és diplomácia megszervezését. Már 1918 őszén, a Károlyi-féle polgári demokrácia kísérleteket tett arra, hogy diplomáciai kapcsolatba lépjen a Szentszékkel. 1919 nyarától pedig a keresztény-nemzeti kormányzat egyik legsürgetőbb feladatának a magyar-szentszéki kapcsolatok megteremtését, a diplomáciai kapcsolatok felvételét látta.

Ez egyben fontos lehetőség is volt számára, hogy kitörjön abból a nemzetközi elszigeteltségből, amit a háborúban győztes antant vont Magyarországra köré.

1920. június 4-én írták alá Trianonban a magyar békeszerződést, a szentszéki magyar követséget 1920. július 26-án állították fel, s az első követ gróf Somssich József, korábbi magyar külügyminiszter lett.

A Magyar Királysággal a Szentszék a Horthy-korszakban sem kötött koncordátumot, mert a vitás kérdések elrendezésének ennél rugalmasabb lehetőségei álltak rendelkezésre. Mivel az egyház jogállását, vagyoni állagát semmi sem fenyegette, nem volt szükség ilyen nemzetközi jogi aktusra. De nem volt szükség erre azért sem, mert a magyar főpápság közvetlenül is el tudta intézni a kormányzattal esetleges vitás ügyeit.

Horthy Miklós nem gyakorolta az apostoli király személyéhez kötődő főkegyúri jogokat. A Szentszék igényeként magához vonni a főkegyúri jogot, illetve tagadni annak további érvényét. A magyar állam és kormány azonban ezt állami jogosítványként értelmezte, és továbbra is igényt formált a főpapi székek betöltésébe való beleszólásra.

Az utolsó budapesti nuncius, Angelo Rotta címzetes érsek nagy népszerűségnek örvendett Magyarországon. Sokszor személyes biztonságát is kockáztatta, ezrelv írta alá és adta a rászorulóknak a pápai menleveleket, amelyek értelmében azok birtokosai a Szentszék oltalma alatt állnak.

Nem utazott el Budapestre a német megszálláskor, de nem hagyta el örhélyét a nyilas hatalomátvitelkor sem. Ezt az utóbbi tényét később elferdítve úgy állították be, mintha a nuncius – s rajta keresztül a pápa – elismerte volna a nyilas kormányt.

A háború végén, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság (amely nálunk a megszálló hatalom, a szovjet fél képviselője, és Vorosilov az elnöke) parancsára Rotta nunciusnak 1945. április 3-án távoznia kellett Budapestre. A kiutasításban a jaltai konferenciára hivatkoztak, amelynek értelmében a fasiszta kormányokat elismerő diplomatákat ki kell utasítani.

Gergely Jenő
történész

KOSSUTH RÁDIÓ: 6.20: Pártok választási műsora. 7.20: Pártok választási műsora. 8.05: Hangszemle. 8.20: Ez aktuális. 8.50: Külpolitikai figyélő. 9.00-11.00: Napközben. 11.05: „Énekeltem én: Tasnádi Jánosné” 12.30: Pártok választási műsora. 12.50: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.00: Parasztkéziratok a katonaeletről – 1902. 14.35: Melis György operettidőszakát énekel. 15.00: Szóról szóra – Zenés irodalmi magazin. 16.00: Tizenhat óra. 16.15: Neked szól! 17.00: Házfoglaló. 17.30: Népdalok. 17.55: Ipargazdák. 18.05: Láttuk, hallottuk, olvastuk. 18.30: Esti Magazin. 19.15: Pártok választási műsora. 19.20: Sportvilág. 19.40: A Kalinka együttes felvételeiből. 19.50: Tömörkény István: Katona, a kötélén. 20.00: „Mondd, Te kit választanál?” 21.00: Magyar zeneművészek a nagyvilágban. 21.44: Népszerű francia kórusmuzsika. 22.00: Hírvilág. 22.30: A vatikáni-magyar diplomáciai kapcsolatok történetéből. 23.00: Operaest.

PETŐFI RÁDIÓ: 8.05: Rivaldafényben. 9.05: A francia szanzen ismeretlen arcai. 9.45: Tárogató muzsika. 10.05: Hajszálygökörek. 10.20: Operaslagerek. 10.50: Peres, poros iratok. 11.05: A mi korunkban. 11.25: Berki Géza szerzeményeiből. 12.10: Muzsikánál nincs jobb barát. 13.05: Noszalgiahullám. 14.00: Lelátó. 15.05: Kapcsoljuk a 22-es stúdiót. 15.20: Könyvzenei stúdióink új felvételeiből. 15.50: Az élő népdal. 16.00: A Rock Gyermekének klubja. 17.05: A mi utcánk. 17.30: Gordiusz. 18.30: Pop-regiszter. 19.05: Telis-telefonfordulat. 19.30: A Poparisznya dalaiból. 20.20: „Kerek istenfája, szép tizenkét ága...” 21.05: Szobotka Tibor novelláiból. 21.21: Doctor Clayton felvételei. 21.59: A Magyar Rádió Karinthy Színpada – Amikor vezérigazgató voltam – Mikes György kabaréja.

BARTÓK RÁDIÓ: 9.15: Nagy mesterek – világhírű előadóművészek. 10.20: A VII. Finnugor kongresszus előkészületeiről. 10.50: Örmény és észt előadóművészek hangversenye. 12.05: Weber: Abu Hasszán – egyfelvonásos opera. 13.01: Hallgassuk újra! 14.01: Éneklő Ifjúság. 14.13: Barokk zene. 15.05: Népdalkörök. 15.20: Operarészletek. 16.05: Helsinki Biennálé – 1989. 17.21: Mozart-művek – korabeli hangszerekkel. 18.30: In limba materna. Román nyelvű nemzetiségi műsor. 19.05: Oriások váltán. 19.35: Magyar művészek operafelvételeiből. 20.33: Új lemezeinkből. 21.50: Mi újság a régi zene világában? 22.27: Napjaink zenéje. 23.15: A Noszty fiú esete Tóth Marival.

RTV

SZABAD EURÓPA RÁDIÓ: 6.00: Kezdődik a nap: hírek, hírmagyarázatok, műsorismertetés, napi kalendárium, zene. 8.00: Hírek. 8.10: Forgószínpad. 8.45: Nemzetközi sajtószemle. 9.00: Hírek. 9.10: Rádiógyetem. 9.30: Hölgyválasz. 10.00: Hírek. 10.10: Kommentár nélkül. 10.40: Könyvszemle. 11.00: Hírek. 11.10: Forgószínpad. 11.45: Nemzetközi sajtószemle. 12.00: Déli harangszó. 12.10: Autórádió. 12.40: Hobby. 12.50: Párizsi magyar figyélő. 13.00: A Mai nap és műsorismertetés. 13.30: A politikai gondolkodás története. 13.40: Tallózás magyar folyóiratokban. 13.50: Mérlegen. 14.00: Hírek. 14.10: Kommentár nélkül. 14.40: Könyvszemle. 15.00: Hírek, műsorismertetés. 16.00: Hírek. 16.10: Rádiógyetem. 16.30: Hölgyválasz. 17.00: Hírek, műsorismertetés. 17.10: Forgószínpad. 17.45: Nemzetközi sajtószemle. 18.00: Hírek. 18.40: A politikai gondolkodás története. 18.50: Mérlegen. 19.00: Hírek. 19.10: Szerkesztők fóruma. 19.40: Figyélő. 20.00: Hírek. 20.40: Kelet-európai szemle. 20.50: Keresni és találni. 21.00: Hírek, műsorismertetés. 21.10: Forgószínpad. 21.45: Nemzetközi sajtószemle. 22.00: A Mai nap és est kiadása. 22.30: Hölgyválasz. 23.00: Hírek. 23.10: Szerkesztők fóruma. 23.40: Figyélő. 24.00: Hírek. 0.10: Nemzetközi sajtószemle. 0.25: Kelet-európai szemle. 0.35: Keresni és találni. 0.45: Műsorzárás.

TV1: 9.00: Képtűzság. 9.05: A lappantyú. Finn kisfilm. 9.30: Kietlen város, kietlen utca. Angol balettfilm. 10.00: Nyugdíjasnak sosincs ideje. NSZK tévéfilmsorozat. 10.25: Az angol ház. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. 10.50: Mozzgó. 11.00: Képtűzság. 16.40: Képtűzság. 16.50: Pannon Krónika. 17.00: Vjesty – hírek szerbhorvát nyelven. 17.10: Hármass „csatorma”. 17.55: Közműsor. Amerikai dokumentumfilmsorozat. 19.00: Reklám. 19.05: Esti mese. 19.15: Lotósorsolás. 19.20: Reklám. 19.30: Híradó. 20.05: Választási műsor. Haza Párt. Magyar Szocialista Munkáspárt. 20.15: Rosszkezdünk tele. Amerikai tévéfilm. 21.50: Választási műsor. Magyar Liberális Néppárt. Keresztény Nemzeti Unió. 22.00: Reklám. 22.05: Hazai tükör. 23.25: Híradó 3.

TV2: 17.00: Képtűzság. 17.15: TV2. Benne: Reklám – Riportok – Időjárás – Zene. 17.45:

Mozaik. Telefonos játék. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.51: TV2. 19.00: A Bűtmóré órája alatt. Amerikai tévéfilm. 20.23: TV2. 20.30: Fejezetek az I. világháborúból. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. Benne: Nézz meg az ember! 21.30: Napzárta. 22.15: Kriminális! Krimi-paródiák. 23.00: Nézőpont. Beszélgetés a képzőművészeiről. Kb. 23.30: TV2.

OSZTRÁK TELEVÍZIÓ 1. műsor: 9.00: Hírek. 9.01: Alf. 9.30: Tájak és emberek. 10.00: Iskolatév. 10.30: A 106. születésnap. 12.00: Lomtár – Larry és a kék. 12.15: Idősek klubja. 13.00: Hírek. 13.10: Mi. 13.40: Stájerországi képek. 14.10: A római birodalom bukása. 15.35: Perrine. 16.00: An-tan-ténusz. 16.20: Mini trailer. 16.35: Zenei műhely. 16.55: Mini tv-híradó. 17.10: A Mozart-hadművel. 17.35: Mini lexikon. 17.55: Mackókék. 18.00: Mi. 18.30: Falcon Crest. 19.30: Híradó. 20.00: Sport hírek. 20.15: Teringettél? 21.20: Didi-show. 21.50: Oldalpillantások. 22.00: Videotéka – Ha az apa a fiával. 23.00: A szexbomba. 0.35: Hírek.

2. műsor: 17.10: Művészelőadások. 17.15: Al-lat és ember találkozás. 18.00: Alf – Három férfi, egy eset. 18.30: Wurlitzer. 19.00: A tartományok mai napja. 19.30: Híradó. 20.00: Kulturális hírek. 20.15: Belpolitikai magazin. 21.20: Spektrum. 22.00: Híradó 2. 22.25: Klub 2, majd: Hírek.

RTL PLUS: 6.00: Gazdagok és szépek. 6.25: Halló Európa – Jó reggelt, Németország! 8.30: Hírek. 8.35: Teletutik. 9.00: Hírek. 9.10: A Springfieldek története. 10.05: Játékshow. 10.35: Kedves Bill bácsi! 11.00: Exploziv. 11.45: Dr. med. Marcus Welby. 12.30: Klasszikusok délidőben. 13.00: Teletutik. 13.30: Kalforniai klán. Családsorozat. 14.15: A Springfieldek története. Amerikai sorozat. 15.00: Kedves Bill bácsi! Amerikai sorozat. 15.30: Játssz velünk! 15.40: Hírek. 15.43: Üzleti hírek. 16.00: Alfred Hitchcock bemutatja: Az államügyész karrierje. Krimisorozat. 16.30: Hulk. Akciófilm-sorozat. 17.10: Játékshow. 17.45: Játssz velünk! 17.55: Hírek. 18.00: Dr. med. Marcus Welby. Családsorozat. 18.45: Hírek. 19.05: Időjárás-jelentés. 19.15: A húmmillió dolláros nő. Amerikai sorozat. 20.15: Airwolf. Akciófilm-sorozat. 21.10: A kivétel ember. Angol film. 22.45: Hírek. 22.55: Három apaca a pokol felé. Olasz westernfilm. 0.15: Kábulatban. Olasz film. 1.45: Aerobic. 1.50: Műsorzárás.

SUPER CHANNEL: 7.00: Napkezd. 8.00: Egyveleg. 16.00: Forró drót. 17.00: Hullámhosszon. 18.30: Kék éj. 19.30: Időjárás. 19.55: Időjárás-jelentés. 20.00: Klasszikus fil-

mek. Gyilkosságok öltözve. Angol bűnügyi film. 22.00: Hírek, időjárás. 22.10: Golferedmények. 22.20: Klasszikus westernek. A messzire ment asszony legendája. 0.30: Hírek. Időjárás. Egyveleg. 1.20: Időjárás. 1.50-7.00: Egyveleg.

TV5: 16.05: Hírek. 16.15: Jelenidő. 17.15: Esély a daloknak. 17.45: Muskatások konyhája. 18.00: Számok és betűk. 18.20: Incifinca fantázia. 18.35: Pihenőidő. 19.00: Teleturisztika. 19.30: Hírek, időjárás. 19.40: Csillag papíros. 20.00: Egészségére! Orvosi műsor. 21.00: Észak-Dél. 21.30: Találkozás. Hírmagazin. 22.00: Tv-híradó. 22.25: Időjárás-jelentés. 22.30: Hiányjelző. 23.45: Frankofón területek. 0.15: Komolyzene. 1.30: Műsorzárás.

SAT1: 6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 8.30: Hírek. Időjárás. 8.30: Szomszédok. Családsorozat. 9.00: Hírek. 9.05: Közkórház. Családsorozat. 9.50: Egészségvédelem. Horozokp. 10.00: Tévébölt. 10.30: Ténisz. 12.15: Szerencsekerék. 13.00: Tévédíszde. 14.05: Perrine. Rajzfilmsorozat. 14.30: Főzcske. Horozokp. 14.40: Közkórház. 15.30: Tévébölt. 16.05: Füstölő coltok. 17.00: Hírek. Időjárás. 17.10: Szomszédok. Családsorozat. 17.35: Divatos öltetek. 17.45: Műsorjelző. 17.50: Egy Duke nükán jár egyedül. 18.45: Hírek. Időjárás. 19.05: Szerencsekerék. 19.50: Időjárás. Hírek. 20.00: T. J. Hooker. 20.55: Hírek. 21.00: Menekülj Athénába. 22.55: Hírek. Sport. Időjárás. 23.05: Elátkozott örökösök. 23.55: Ténisz. 1.25: Műsorjelző.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ 1. műsor: 8.15: Műsorismertetés. 8.20: Naptár. 8.30: Mítoszok és legendák – Gyermekműsor – Iskolatelevízió. 10.30: Hírek. 10.35: Iskolatelevízió. 12.35: Hírek. 12.40: Játékfilm. 13.10: Iskolatelevízió. 14.45: Műsorismertetés. 14.50: Hírek. 15.00: Mindig Önökkel. 16.30: Napló I. 17.20: Oktatóműsor. 17.50: Mítoszok és legendák – Gyermekműsor. 18.20: Számok és betűk – vetélkedő. 18.40: Rajzfilm. 18.45: Dokumentumprogram. 19.15: Nagy konyhamesterek apró titkai. 19.30: Napló II. 19.53: A mai sport. 20.00: Fekete-fehéren – Politikai magazin. 21.05: Vetélkedő. 22.20: Napló III. 22.40: Angol nyelvű hírek. 22.45: Mindig Önökkel. 1.00: Hírek. 1.05: A pénteki műsor ismertetése. 2. műsor: 17.40: Műsorismertetés. 17.45: Hírek. 17.50: Naptár. 18.00: Zágrábi panoráma. 18.20: Diplomáciai körzeti program. 19.30: Napló. 19.55: Műsorismertetés. 20.00: Jugoszláv játékfilm. 21.30: Tv-Mix. 21.45: Tv-kiállítás. 21.55: Klubest. 22.40: A pénteki műsor ismertetése.

AZ RTL PLUS, Super Channel, TV5 és SAT1 műsorát részletesen közli a Telehold

Tata a nagyközönség felé is nyit

Vállalkozik az edzőtábor

A hazai élsport egyik legrégebb és legkiemelkedőbb felkészítő táborát is itt találjuk. Megszámolhatatlanul sok világhíresség fordult itt meg a nagy mérkőzések és összecsapások előtt. Othona volt az egykori aranycsapatnak, megfordult itt Földi Imrétől Papp Lászlóig minden számottevő sportoló és a jelenkor legkiválóbb hazai versenyzői is otthonosan mozognak a kitűnő felszereltséggel és áldozatkész személyzettel működő tatai edzőtáborban.

A Népstadion és Intézményei tatai edzőtáborának tavaly július 1-je óta új igazgatója van Reining István személyében. Népszerű és ismert elődjétől – Marton Lászlótól – vette át a jelképes stafétát. Reining István nem változtatott elődje által megteremtett jól funkcionáló dolgokon, de olyan kényeszerű-célszerű vállalkozások megvalósításán fáradozik, amelyek akár rentábilissá is tehetik az edzőtáborot.

Mint azt az igazgatótól megtudtuk, jelenleg a vállalkozások első fázisában egy olyan korszerűsítést végeznek, amelynek eredménye plusz ötvenkilenc szoba, százötven ággyal. Ez már a nyárra elkészül. Az új szobákat nemcsak a sportolók, hanem a turisták is igénybe vehetik.

Az uszoda és a szauna már most is rendelkezésére áll a nagyközönség-

nek. A fehér sport – a tenisz – népszerűsége Tatán is számottevő. Kézenfekvő tehát, hogy teniszpályájukat is bérbe adják. Remélhetőleg, már a közeljövőben elkezdik egy tekepálya építését is. A tekepálya mellett sörözőt is építenek. Terveik között szerepel a

szabad szállodai kapacitásuk még jobb hasznosítása, hiszen igen sok külföldi sportegyesület megkedvelte az európai árfekvésekhez képest olcsó tatai edzőtábor szolgáltatásait. Az edzőtábor vállalkozik!

– Berg Endre –

A lóugrás és a talaj kivételével

Borkai ha akar, tornázhathat

Néhány nappal ezelőtt különböző hírek – és cáfolatok – láttak napvilágot arról, hogy az NSZK-ba edzőnek szerződött Borkai Zsolt tornász olimpiai bajnok versenyzésre is vállalkozik. Ez azért is keltett meglepetést, mert Borkai súlyos sérülése miatt kényszerült befejezni pályafutását, s választotta már fiatalon az edzői hivatást.

Borkai február elején jött hozzánk, egyrészt nálunk, a húszszer lakosú kisvárosban, másrészt a közeli Heilbronnban is oktatja a fiatalokat – hangzott a válasz. – Meg kell mondanom, napok alatt igen népszerű lett a rokonszenves magyar sportember, a gyerekek rajonganak érte. Biztos vagyok benne, hogy tevékenységének sikere lesz, s edzői munkájával elérjük célunkat. Vagyis: előbbre lépünk a

sportágban – válaszolt Friedrich Hindermann a Hohenlohe vezető edzője.

Versenyen vagy bemutatáson nem vesz részt a szülői olimpia aranyérmese?

– Önök nagyon jól tudják, hogy Borkai hosszú ideig sérült volt, s ezért kellett búcsút mondania a versenyzésnek. Ennek ellenére mi felajánlottuk, ha kedvet érez hozzá és korábbi sérülése sem zavarja, szerepeljen másodosztályú klubcsapatunk színeiben. De az biztos, hogy talajon és lóugrásban semmiképpen nem kísérletezhet. Nálunk a bajnoki idény ősszel kezdődik. Addig sok hónap eltelik, s persze reméljük, hogy számíthatunk Borkaira. Indulása óriási hírverést jelentene, és tovább növelhetné fiataljaink érdeklődését a tomasport iránt.

Arbeit lemondott

Az ADN hírtgyűlésre hivatkozva jelentette a Reuter, hogy lemondott tisztségéről Ekkard Arbeit, az NDK atlétaválogatottjának vezető edzője. A szakember nem sokkal az 1988-as szülői olimpia után vette át a legjobbak irányítását, a keletnémet versenyzők azonban az elmúlt hónapokban gyengébben szerepeltek a megszokottnál. A múlt heti, párizsi fedett pályás nemzetközi viadalon a hat résztvevő ország közül a keletnémet nők a 3., a férfiak pedig az utolsó helyen végeztek.

A visszaesés okát sokan az új NDK-beli kormányzat gazdasági programjában keresik. A kormány az idén megszünteti az élsport eddigi kiemelt támogatását, s így az atlétákra is kevesebb pénz jut. Ugyanakkor fokozott figyelmet fordítanak a doppingellenőrzésre. Márpedig köztudott, hogy a korábbi időszakban az NDK versenyzőit „megfelelő orvost háttérrel” készítették fel a nemzetközi erőpróbakra.

Lesz Szövetségek Szövetsége

Magyar AGFIS

Még decemberben, az egyik főtítkári értekezleten vetődött fel a hazai sportági szakszövetségeket tömörítő szövetség életre hívásának gondolata. Azóta meglakult egy háromtagú előkészítő bizottság, amelyben helyet kapott az ötletgazda Füleky András, a Magyar Kajak-Kenu Szövetség főtítkára is.

Egyáltalán mi lenne a célja a Szövetségek Szövetségének?

– Egy érdekképviseleti szervezetet szeretnénk létrehozni, amely szakmai érdekvédelmet biztosítana a hazai szövetségeknek. Úgy véljük, az Országos Sporthivatal nem fogja össze az önállóvá vált szakszövetségeket, hanem csak törvényességi felügyeletet gyakorol. A mi célunk mégsem az, hogy az OSH ellen fellépjünk, hanem hangot kívánunk adni véleményünknek, s azt akarjuk elérni, hogy a bennünket érintő döntések meghozatala előtt kifejtessük álláspontunkat. Ugyanakkor elképzelhetőnek tartjuk, hogy ez a szövetség kössön meg szerződéseket bizonyos cégekkel, vállalkozási alapot hozzon létre, s esetleg sportbankot hívjon életre.

Milyen kapcsolatot terveznek a sporthivatallal?

– Nagyon bízunk abban, hogy az OSH partnernek fogja tekinteni szervezetünket. Azt nyugodtan kijelenthetem, hogy nem célunk állami feladatok átvétele, de olyan fontos kér-

désekben, mint például a sporttörvény előkészítése, az állami pénzügyi támogatás elosztása, a minősítések kidolgozása, szeretnénk, ha meghallgatnának bennünket is. S nem külön-külön a szövetségeket, mert úgy könnyebben visszautasítható az ellenvélemény, hanem egységes álláspontot képviselve.

Bízhatnak a sportági szövetségek támogatásában?

– Hallottunk arról, hogy nem ért egyet javaslatunkkal valamennyi szövetség. Ám mégis abban reménykedünk, hogy a többség csatlakozik. A közelmúltban több szakszövetség elnöksége úgy döntött, hogy aláírja a szándéknyilatkozatot. A motorcsónak és vívzési, a súlyemelő, a kajak-kenu, az asztalitenisz, az autó- és motorsport, a bűvár, a teke, a cselgáncs, a röplabda, a sakk, a tollaslabdasport, a torna, a kosárlabda és a rádióamatőr szövetségtől már meg is kaptuk a pozitív visszajelzést.

Mi a következő lépés?

– Most egy újabb sürgető levelet küldtünk a szövetségek elnökségének, hogy minél hamarabb foglaljanak állást. A közeli hetekben szeretnénk összehívni egy megbeszélést, majd jogszabók bevonásával nekilátunk az alapszabály-tervezet kidolgozásának. Azután – legkésőbb április végéig – jó lenne megtartani az alakuló közgyűlést is – fejezte be nyilatkozatát Füleky András.

Magyar karate sikerek

Igazán nincs okuk panaszra, sőt kifejezetten büszkék lehetnek az idei eredményekre az úgynevezett keleti küzdősportok hazai művelői. Alig másfél hónappal az évkezdés után már világ- és kontinensbajnoki érmek sokaságával rendelkeznek. A tekvondósok davosi EB-sikerei, majd a kick-boxosok velencei világbajnoki „aratása” után az elmúlt hétvégén egy harmadik „műfaj” is bekapcsolódott a nagyszerű sorozatba. A hannoveri Európa-bajnokságról a karate-dósok tértek haza „bearanyozva”. Érthetően lelkesedett hát Popper György a magyarországi Harci Művészetek Összszövetségének főtitkára.

– Európa 23 országából négyszázan sereglettek össze Hannoverben – mondta Popper György –, s gyakorlatilag földrészünk teljes élmezőnye

Stílus és várakozás fölött

ott volt a karate-dósok idej nagy találkozója. De a SZÁMALK 16 esztendősen versenyzőjének, Gyöngyösi Andrásnak nem csupán azért értékelhető szenczióként a kadettek, tehát a 16–18 évesek között, a 60 kilósok kategóriájában aratott győzelme, mert az európai „krém” hiánytalanul megjelent az EB-n. Hanem azért különösen jelentős számunkra az aranyérem, mert negyedszázada, vagyis azóta, hogy a karate-dósok Európa-bajnokság keretében is összevetik képességeiket, a dobogó tetejére még sohasem állhatott fel magyar versenyző.

A juniorok, tehát a 18–21 éves fiúk korosztályában, vagy a nőknél már nem ment ennyire jól a magyaroknak...

– Mert – hangsúlyozom! – rettentően erős volt a mezőny. Nehéz

eséllyel felvenni a versenyt olyan országokkal, mint például Francia- és Spanyolország, amelyekben háromszázazren karatéznek, vagy Jugoszláviával, ahol az igazoltak száma négyszázazert!

Egyáltalán, mennyire elterjedt a világon a karate-do, amit „igazi karatének” is neveznek?

– Hogy az utóbbinál maradjak: valóban a karate-do az alap, a többi stílus fölött áll. Azok egyfajta szintézisét megtestesítő olyan versenyrendszer, amelyben bármely irányzat képviselői bemutatathatják tudásukat. Ez a NOB által is elismert karate, amelynek világszervezete, a WUKO 130 országot vallhat tagjának, közte minket is.

Temesvári gyors búcsúja

Nem kísérte szerencse Temesvári Andrea chicagói fellépését. Az 500 ezer dollárral díjazott női versenyen a legjobb magyar hölgyteniszező már az első fordulóban összekerült az 1. helyen rangsorolt amerikai Martina Navratilovával. Találkozójuk nem tartott sokáig, Temesvárinak mindössze négy játék megnyerésére tellett erejéből.

A tényszerű eredmény:

Navratilova (amerikai, 1.) – Temesvári 6–1, 6–3.

A torna nyitánya a nőknél egy nagy meglepetéssel szolgált: a világranglistán 5., és Chicagóban harmadiknak kiemelt spanyol Arantxa Sanchez 6–3, 7–6 arányban kikapott az amerikai Linda Harvey-Wild-től, aki a női teniszezők legjobbjainak rangsorában csak a 154. helyen áll.

Birkózó OB. – kedvezőtlen előjelek A 46 éves Seres is szőnyegen

Szombaton és vasárnap a Fáy utcai Vasas sportszámokban bonyolítják le Magyarország 83. egyéni közfoglós birkózó bajnokságát. A májusi poznaei Eb. előtt ez az esemény fontos „fogó-dzó” a nemrégiben kinevezett szakági válogatott edző, Szőnyi János és segítője, Rácz Lajos számára a majdani csapathirdetéshez.

Amint az utóbbi években az megszokott, kiírása szerint a bajnokság nyílt, tehát valamennyi „jegyzett” junior és felnőtt sportoló szőnyegre léphet. Sőt, még azok az ifjúsági korú reménysek is, akik a tavalyi Európa-bajnokságon dobogós helyezést szereztek. Noha a nyíltság elvéből fakadóan óriási mezőnyökre lehetett számítani, szerdán Farkas Tibor, a Magyar Birkózó Szövetség szakfelügyelője némileg meglepetést keltő bejelentést tett: egyelőre olyan ismert egyesületek, mint például a Vasas, nem jelezte, hogy indítani kívánja birkózóit. Persze idő még van, de szerdai állás szerint a következő az egyes súlycsoportokban indulók száma:

48 kg: 4, 52/10, 57/18, 62/15, 68/18, 74/21, 82/21, 90/11, 100/18, 130/11.

Az unikumot ezúttal is a 46 esztendősen Seres Ferenc szőnyegre lépte jelenti. A gyérülő hajú fehérvári birkózón nem fog az idő, és ha a legkisebbek súlycsoportjában valóban csak négyen indulnak, akkor egy győztes mérkőzés-sel ő már biztos dobogós.

Csütörtökön zárul a kandidálási határidő, kiderül, kik és hányan nyújtottak be pályázatot a válogatott szövetségi kapitányi tiszté. Meg nem erősített hírek szerint Gutman József, a DVTK egykori vezetőedzője és Szőnyi János, az FTC vezetőedzője, a kötőfogású válogatott megbízott szakági mestere kíván ebben a munkakörben dolgozni. A szövetség elnöksége március 8-án bírálja el a pályázatokat.

FOCITURMIX

Minden jel arra utal, hogy Andreas Möller, a Russia Dortmund kiváló csatára nem igazol máshova. A szintén nyugatnémet Eintracht Frankfurt szeretné leigazolni, de ezidáig nem találtak a frankfurtiak egy olyan sponzort, amelyik kifizetné a 3,5–4 millió márkás vételárát. Pedig az elmúlt években jobbára a kiesés ellen küzdő Majnapartiak az igen előkelő második helyen várják a tavaszi folytatást a Bundesligában. Bár az sem elképzelhetetlen, hogy amíg a frankfurtiak gondolkodnak, az olasz Torino nem sajnálja ma leszurkolni a 4 milliót a nyugatnémet csatáért.

*

Nem nehéz megjósolni, hogy kasszasi-ker is lesz a nyári olaszországi labdarúgó-világbajnokság. Az 52 mérkőzésen 2,6 millió belépőjegy talál majd gazdára, illetve 1,1 milliót már idáig eladtak. A legolcsóbb jegy 21,50, míg a legdrágább 283 nyugatnémet márkába kerül. Az előzetes számítások szerint a FIFA kasszájába 240 millió márká folyik be.

– B. Gy. –

A bulgáriai Sztara Zagorában a sakkosok világbajnoki zónaversenyén az 5. fordulón jutott túl a mezőny, benne öt magyarral. A tabellából kiténik, hogy pillanatnyilag Tolnai Tibor és Polgár Zsuzsa áll a legjobban a piros-fehér-zöld színek képviselői közül. Tolnai az „A” csoportban 3 pontjával a negyedik, itt a cseh-szlovák Ftacnik vezet 3,5 ponttal. A „B” csoportban ötös holtverseny alakult ki az élen, és az egyformán 3 pontosok után hatodikként következik Polgár Zsuzsa, aki eddig 2,5 pontot gyűjtött.

Meghalt Ludek Cajka

Az egész sportvilágot megdöbbentette, hogy a VSZ Kosice–Zlín cseh-szlovák jégkorong bajnoki mérkőzésen Ludek Cajka (26) súlyosan bukott és sérülésekkel, kómás állapotban kórházba szállították. Az orvosok mindent megtettek a fiatal sportember megmentése érdekében, de igyekeztük hiábaváit volt. Cajka többé nem tért magához, s szerdán meghalt.

Kézilabda

„Alkalmi” női válogatott keret

Tizenötén a keretben

Laurencz László, a magyar női kézilabda-válogatott újonnan megválasztott szövetségi kapitánya tartotta magát ígéretéhez, s már szerdán kijelölte a közelgő neubrandenburgi tornára készülő keretet. Az idő rövidsége miatt a szakvezetőnek fel kellett adnia elveit, s a mostani névsort nem tudta egyeztetni a klubedzőkkel.

A válogatott keretben 15 kézilabdázó kapott helyet. A mesteredző ezúttal nem veszi figyelembe az európai kupák negyedöntőjére készülő Debreceni VSC és a Bp. Spartacus legjobbait, így a nemzeti együttesbe jelenleg hét élvonalbeli csapat „delegál” játékosokat. Többen most először kapnak bizonyítási lehetőséget a válogatottban.

A névsor: Hoffman Beáta (Építők SC), Szabó Hedvig (Györi Sporközpont SE), Szopóczy Brigitta (BHG SE) – kapusok, Feketéné Kovács Éva, György Anna, Horváth II. Ildikó (BHG SE), Kókény Beatrix, Horváth I. Ildikó (Építők SC), Szabó Melinda, Utasi Ágota (Badaprint Szegedi Textilművek SE), Salamon Gabriella, Hochrajter Rita (Békéscsabai Előre Spartacus), Varga Márta, Kocsis Erzsébet (Dunaferr SE), Steitz Zsuzsa (Herz-FTC) – mezőnyjátékosok.

A válogatott március 5-én utazik Neubrandenburgba, a hagyományos nőnap tornára, ahol az NDK, Csehszlovákia, az NSZK és Hollandia alkotja az egyik, a Szovjetunió, Norvégia, Magyarország és Bulgária a másik csoportot.

SPORTVILÁG

Rotterdam:

Vermes Péter, az Egyesült Államok labdarúgó-válogatottjának magyar származású csatára hosszú hónapok óta először kapott engedélyt holland kenyéradójától, az első osztályban hatodik helyezett Volendamtól arra, hogy játszhasson nemzete legjobbjai között. A jövő héten Standfordban sorra kerülő Egyesült Államok–Szovjetunió barátságos találkozón így Vermes is felhúzza a címeres mezt.

*

Hamilton:

Előkészületi válogatott találkozón a vb-döntős Egyesült Államok 1–0 (0–0) arányban legyőzte Bermudát. A gólt Chris Sullivan, a

Rába ETO szerződötett játékosá lötte az 53. percben.

*

Amszterdam:

Jövő szerdán, Rotterdamban nagy érdeklődésre számot tartó barátságos válogatott találkozót rendeznek. Hollandia a labdarúgó vb-döntő országának válogatottját, az olaszokat fogadja. Thijs Libregts holland szövetségi kapitány néhány hete ágyéksérv-operáción esett keresztül, már felépült, ott lesz a kispadon. A szakvezető úgy döntött, hogy külföldön játszó klasszisai közül hazahívja Ronald Koeman, Frank Rijkaardot és Marco van Bastent. Elképzelhető, hogy debütál a 20 esztendősen Ajax-középpályás, Richard Witschge.

Köszöntjük

KOLOS és GEORGINA

nevű olvasóinkat

A Skolasztika régi Kolostika változatának rövidülése. 1708-ban, Pápai Páriz latin-magyar szótárában már kettős értéke van, a Claudius férfinévnek és a Skolasztika (itt: Scholastica) női névnek egyaránt megfelelője. Ez a kettősértékűség később megszűnt, ma csak férfinévként használatos. Ennek oka az, hogy a Kolos névnek a Skolasztikával való kapcsolata feledésbe merült, és így lehetővé vált, hogy a Kolos nevet először a német Claus (Miklós) névvel, később a latin Claudius névvel azonosították.

Georgina nevünk a Georg (György) férfinév latin nőiesítése. A georgina (másképpen: dália, gyöngyike) virágnévvel közvetlen kapcsolata nincsen. Ez ugyanis J. G. Georgi német természettudós családnévéről alkotott növénynév.

A háziasszonyok számára e nap varrástiltó nap. Nem szabad varrniuk semmit, mert bevarrják a tyúkokat, s egész évben hiába reménykednek majd, nem tojnak a tyúkok.

A Nap kél: 06.51 órákor
nyugszik: 17.06 órákor

A Hold kél: 23.40 órákor
nyugszik: 08.33 órákor

Téli idő

A felhőátvonulásokból már csak elszórtan fordul elő zápor, hózápor. A nyugati, északnyugati szél erős, a Dunántúlon viharos lesz, majd lassan mérséklődik. Hajnalban foltokban köd képződik. Napközben nyugat felől újabb erős felhősödés kezdődik, elsősorban a Dunántúlon várható csapadék, eső és hó egyaránt előfordul. A legalacsonyabb éjszakai hőmérséklet 0, -5, a legmagasabb nappali hőmérséklet csütörtökön 1 és 6 fok között várható.

Kérdés a szélbe

A Posta sorra szereli le Budapestén a nyilvános telefonállomásokat. Miután a lakástelefonok alig szaporodnak, a legelőnyösebb kapcsolatteremtési, segélyhívási lehetőségek szűnnek meg a fővárosban. Vajon mi történik a megszüntetett vonalakkal? Eladják őket a legtöbbet fizetőknél? A bevétel pedig oda kerül, ahová eddig?

Vajon mennyit ér ma egy életmenő telefonvonal?

Az államnak? A postának? Nekünk, akik beledöglünk?

(A helyes megfajták között 1 db lyukas kétfillérest sorsolunk ki.)

Kiváncsi Fáncsi

A Magyar Országos Horgász Szövetség Bács-Kiskun megyei Intéző Bizottságától kapott tájékoztatás szerint megkezdődött a haltelepítés a Fűzvölgyi-csatornán. Ezért a február 14. és 25. közötti időszakra teljes horgászati tilalmat rendeltek el. (MTI)

Eseménynaptár

135 évvel ezelőtt, 1855. február 15-én hunyt el Teleki József történész, Erdély kormányzója. Részt vett a Magyar Tudományos Akadémia szervezésében és annak 1830-tól haláláig az első elnöke volt. A Hunyadiak koráról tervezett monográfiájából 7 kötetet fejezett be és két kötet halála után jelent meg. Nevéhez fűződik az Akadémiai Könyvtár megalapítása is, amelyhez 30 ezer kötetes családi gyűjteményét ajándékozta. Művelődéstörténetünk Teleki Józsefet a nemzeti haladás önzetlen pártolója és harcosai között tartja számon.

230 évvel ezelőtt, 1760-ban ezen a napon született Jean Le Sueur (ejtsd: Lő

Szűr) francia zeneszerző és karmester, az ún. „programzene” előfutára, a francia forradalom korának a „nagy romantikának” egyik jellegzetes képviselője volt operáival, oratóriumával és motettáival.

*

105 éve 1885-ben született Rapaics Raymund botanikus, természettudományi író, aki főként az alföldi flóra eredetét és a kultúrnövények történetét tanulmányozta. Ma is aktuális néhány műve: Magyar biológia története, A magyar Alföld növényföldrajzi jelleme, Magyar gyümölcs.

Dr. Kovács Andor

Munkatársunk a díjazottak között

Garabonciás regénypályázat

Az 1987 decemberében alakult Garabonciás Kisszövetkezet elsősorban kortárs regények kiadásával és könyvkereskedelemmel foglalkozik. Az elmúlt 2 évben több mint félszáz könyvet jelentetett meg, zömében sikeres kiadványokat. Folyamatos kapcsolata van az itthoni és az emigrációban élő magyar írók számos kiemelkedő tagjával. A közeljövőben több – a pályázatra érkezett – magyar regényt fog megjelentetni. A Garabonciás regénypályázatot 1988-ban írták ki. A beküldési határidő 1989. október 31. volt. A beérkezett 156 kéziratos 18 tagú zsűri bírálta el. A zsűriben írók, irodalomésztudósok, terjesztési szakemberek döntöttek a díjakról. A 100 000 forintos első díjat Tóth Gábor Ákos: „Nyúltrapp” című regénye nyerte. Ezt a művet a Kiadó az 1990. évi könyvnapokra megjelenteti. Második díjat nyert munkatársunk, Nikolits Árpád: „Avartüzek” című munkája. A díjhoz 75 000 forint jutalom jár. A zsűri az 50 000 forintos harmadik díjat Domány Klára (USA-ban élő) író „Kártyavár” és Ardamica Ferenc (Csehszlovákiában élő) író „Kalandor születik” című regényei között osztotta meg. A legjobb ifjúsági regény különdíját – és vele 10 000 forint pénzdíjazást – Szabóné Darócz Mária kapta „Mákvirágzás” című regényére.

Átjátszóállomások

Az izraeli Negev sivatagban két hónap múlva kezdik meg azoknak az átjátszóállomásoknak az építését, amelyekkel a Szabad Európa és a Szabadság Rádió külön műsorait fogják továbbítani Közép- és Dél-Ázsia, Kelet-Európa és Afrika államaiba. Az átjátszóállomások építésére a Washington és Tel-Aviv közötti „stratégiai együttműködés” keretében került sor.

Az Idén nem várható jelentősebb változás a vámszabályokban. A magyar utasokra vonatkozó élelmiszer-kiviteli szabályok nem változnak, továbbra is 5 kilogramm élelmiszer lehet kivinni, s ebből 2 kilogramm lehet a húsrú. Szó volt arról is, hogy egyelőre nem várható a külföldiekre vonatkozó élelmiszer-kiviteli tilalom feloldása. (MTI)

Nem segédkeztek belügyi dolgozók a „kazánkirály”, Morvai Ferenc autójának feltörésében, illetve a Petőfi-kutatással kapcsolatos dokumentumok eltüntetésében – ez derül ki a Katonai Ügyészség most lezárult vizsgálatából.

Új lap a pécsieknek

Mitől félnek a „kis maszekok”?

Ma, csütörtökön már rikkancsok árusítják a Magyar Demokrata Fórum pécsi városi szervezetének Válaszút című lapját. A decemberi próbakiadás után most már nemcsak politikai, hanem általános újságként szerkesztették. A Szabó István szervezésében és Magosi András szerkesztésében készült Válaszút rendőrségi, gazdasági és sportrovatot tartalmaz. Többek között egy amerikai üzletembernek a pécsi vásáron kötött érdekes megállapo-

dásáról, a pártok választási széthúzásáról olvasható benne egy-egy írás. Négy pécsi rendőrtiszt a lemondott belügyminiszter szakértelmét értékeli, illetve vonja kétségbe, s a rendőrség új helyzetéről nyilatkozik. Egy év után nyilvánosságra került egy magát megnevezni nem merő pécsi magánkereskedő kíméletlen okfejtése a pécsi és országos korrupcióról, melyben elemzi, hogy mitől félnek a „kis maszekok”.

Légi katasztrófa

Legkevesebb 117 ember halálát okozta Indiában az Indian Air Line légitársaság egyik belső járatának szerdán bekövetkezett katasztrófája. A Bombay-Bangalore-Paduraj útvonalon közlekedő A-320 típusú légitársaság a bangalorei repülőtér közelében közelében, mindössze néhány másodperccel a tervezett landolása előtt, egy kiszáradt víztározó falának ütközött, kigyulladt és a tározóba zuhant. A fedélzeten tartózkodó 146 ember – köztük négyfőnyi személyzet és öt légikísérő – közül az első jelentés szerint 29-en élték túl a katasztrófát; többségük súlyos égési sérüléseket szenvedett, állapotuk válságos.

A magyarországi lengyeliség érdekeinek képviselője, védelme, kultúrájuk ápolása érdekében megalakul a Magyarországi Lengyel Nemzetiségi Szövetség. A szervezőbizottság régi Magyarországon élő lengyel nemzeti-szerű magyar állampolgárokat és a Magyarországon született és születésük óta itt élő lengyel nemzetiségű lengyel állampolgárokat és családtagjaikat, hogy írásban jelentkezzenek és közöljék adataikat, lakcímüket, valamint azt, hogy az alakuló közgyűlésen részt kívánnak-e venni. Postacím: Magyarországi Lengyel Nemzetiségi Szövetség Szervezőbizottsága, Budapest 72., Pf.: 44. 1426

Diadalmas visszatérés

Diadalmasan tért vissza a hazai koncertpódiumra Msztyiszlav Rosztropovics, aki 16 évi kényszerű távollét után kedden este szerepelt ismét a Moszkvai Konzervatórium nagytermében. Kirobbanó sikert aratott a hangverseny, amelyen a világhírű művész jelenlegi zenekarát, a Washingtoni Szimfonikusokat vezényelte. A zsűfólásig megtelt koncertterem egyik páholyában Raisza Gorbacsova és Zsófia spanyol királyné együtt hallgatta a nagyszűrű előadást. A műsoron Barber Adagio vonósokra című műve után Csajkovszkij VI. (Patetikus) szimfóniája és Sosztakovics V. szimfóniája szerepelt. A program összeállításában szerepet játszott az, hogy Rosztropovics 1974-ben hazájában utoljára ezt a Csajkovszkij-szimfóniát vezényelte, Dmitrij Sosztakovics pedig a művész személyes jóbarátja volt. A szovjet Legfelsőbb Tanács egy hónappal ezelőtt adta vissza a világhírű művésznek és feleségének a szovjet állampolgárságot és kitüntetését.

Speciális latinoktatás

Oktatási intézményeinkben régóta elhanyagolt a latin nyelv oktatása, holott a latinos műveltség, a latin nyelv ismerete nélkülözhetetlen európaiságunkhoz. A szegedi József Attila Tudományegyetemen most speciális latin nyelv-oktatás indul másodéves történelemszakos hallgatók részére, ezzel segítve, hogy végzős történelemszakosok a korábbinál megalapozottabb műveltséget és szakmai ismereteket szerezhessenek.

MÉG KEDVEZŐBB ÁRAK!

Márkás XT, AT, 386 számítógépekre

XT: 4.77/10 MHz, 640 K RAM, 20 MB Winchester 360 KB Floppy, Mono monitor	89 700,- Ft
AT: 8/12 MHz, 1024 K RAM, 20 MB Winchester 1.2 MB Floppy, Mono monitor	122 300,- Ft
386: 22/28 MHz, 2048 K RAM, 40 MB Winchester 1.2 MB Floppy, EGA monitor	280 700,- Ft
Kívánságra 33 MHz-s (LANDMARK - 59 MHz) típus.	
LAPTOP: AT 16/20 MHz, 1024 KB RAM, 40 MB Winchester 1.44 MB Floppy, Gázplazma EGA display	330 800,- Ft
MODEM: 1200, 2400 BAUD-os belső, külső MODEMEK	10 700,- Ft

A fenti árak az áfát és a garanciát NEM tartalmazzák!
Felvilágosítással, részletes árlistával állunk rendelkezésükre:

QWERTY

Műszer és Számítástechnikai Gmk.

Iroda: 1117 Budapest, Orly u. 4.

Telefon: 16-63-098, 14-20-634

Fax: 16-63-098

BBS: 11-87-950 Budapest BBS

Postacím: 1071 Budapest, Damjanich u. 42.

A legolcsóbb XT-től a leggyorsabb 386-os számítógépen át
a komplett rendszerekig mindent szállítunk!

Hirdetését telefonon is feladhatja

D
Á
T
U
M

Budapest	141-4655
Pécs (72)	41-580
Szekszárd (74)	16-277
Dombóvár (74)	66-779
Tolna (74)	40-476
Gerjen (75)	37-060

APRÓHIRDETÉS

Bontott anyag eladó: téglá, szarufa, gerenda, lécz, ablak, deszka, mozaiklap. Dombóvár, Arany J. tér 19.

Darus IFA eladó vagy billencsre cserélhető. Dunaszentgyörgy, Vörösmarty u. 16.

Lapostetők szigetelését és bádoggjavítását határidőre, garanciával vállaljuk. Tóth Kálmán 2404 Dunaújváros Pf.: 409.

Osztrák - magyar társuláshoz vállalkozókat keresünk. Érdeklődni: Fábsicsné Nagy Erika, Hévíz, Semmelweis utca 5.

Magyar Liberális Párt

1363 Budapest 502. Pf.: 67.

„MERUKER” Kereskedelmi Részvénytársaság

(Pécs, Kossuth Lajos u. 3.)

ÉVES RENDES KÖZGYŰLÉST

tart a társaság székhelyén 1990. március 20-án délelőtt 11 órakor.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Az igazgatóság jelentése a társaság 1989. október 1-től december 31-ig tartó első üzleti év tevékenységéről.
2. Az igazgatóság évi számadása, indítványa a nyereségfelosztására és az osztalék megállapítására.
3. A felügyelőbizottság jelentése a számadás, a mérleg és a nyereségfelosztási indítvány megvizsgálásáról.
4. A könyvvizsgáló jelentése a társaság 1989. évi mérlegéről.
5. A számadások megvitatása, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és a tartaléktöke megállapítása.
6. Alapszabály módosítása.
7. Igazgatósági tag választása, felmentése.
8. Felügyelőbizottság választása.
9. A felügyelőbizottság ügyrendjének jóváhagyása.
10. A társaság tisztségviselőinek díjazása.
11. A részvénytársaság cégnevének megváltoztatása.
12. Tájékoztató a társaság 1990. évi általános üzleti és fejlesztési politikájáról.
13. Tájékoztató a társaság éves gazdasági tervmutatóiról.

A közgyűlésen a részvényes személyesen vagy meghatalmazott képviselője útján vehet részt.
A részvények letétele a közgyűlés előtt három nappal az alapszabályban rögzített módon történik.

„MERUKER” Kereskedelmi Rt. igazgatósága.

DÁTUM

Paksi paksaméta

A címbeli apró nyelvi humorral ki is merül a következő téma összes mosolyognivalója. Mert a valóban kiadós paksi paksaméta – a mai újságok jóvoltából – ezúttal egy nyílt levéllel szaporodott. Ebben Paks Város Tanácsa felhárborodását fejezi ki Németh Miklósnak azért, mert dr. Csehák Judit miniszter „elutasította a Paksi Atomerőmű Vállalatnál keletkező kis és közepes aktivitású rádióaktív hulladékok Ofalu térségében való elhelyezése iránti kérelmet.” A tanács érvei között szerepel, hogy az Akadémia elnöksége szerint természettudományos szempontból „a kiszemelt terület e célra alkalmas”, s mind a város, mind a magyar lakosság számára végleges megoldást jelentett volna az ofalui temető. Követelik, hogy a kormány döntését mielőbb hozza meg – tudományos szempontok alapján.

Megértem a paksiakat. Abban még egyet is értek velük, hogy nem szívesen élnek a „kis és közepes aktivitású” atomhulladék mellett. Azt már jóval kevésbé értem meg, hogy miért kívánják ugyanezt az ofaluiaktól. A tudományos szempontok igen fontosak, de engedjék meg még fontosabbnak tartani az emberi szempontokat. Ezeket ugyan nem a MTA elnöksége véleményezze, sőt, minden bizonnyal kevésbé szabatosan lehet őket megfogalmazni, de ettől még ugyanúgy, (ha nem jobban) léteznek. A szenvedélyes dohányosnak el lehet magyarázni a tiszta levegő előnyeit, meghallgatja, megérti – és tovább dohányzik. A nemdohányzót azonban kár lenne rábeszélni azzal, hogy a távoli Kaukázusban öreg cserkészek még százhusz éves korukban is kedvelik a mahorkát...#

Megvan a milliárd

A Magyar Alumíniumipari Tröszt ad a hírnevére. Legalábbis ezt támasztotta alá az a sajtótájékoztató, amelyen a tröszt vezetői számos, ama bizonyos hírnevet megpézéző és különböző lapokban (így a Dátumban is) megjelent valótlan állításokat tartalmazó írásokra kívántak válaszolni. Ezek a cikkek többnyire Pavics Lázár – egykoron az Országos Tervhivatal, jelenleg az Állami Számvevőszék alkalmazottja – tollából származtak, és rendkívül súlyos vádakkal illették a MAT-öt. Többek között azzal is, hogy Ausztriában több ezer tonna alumíniumtömböt kótyavetyéltek el, és mai értékben közel 1 milliárd forint hollétéről kell számot adniuk. Mindezt kategorikusan cáfolták a MAT vezetői és azt is sejtetni engedték, hogy az említett osztrák kapcsolat tetemes haszonnal kecsegtet. És ha már az üzletnél tartunk: a Magyar Alumíniumipari Tröszt tavalyi, mérleg szerinti eredménye 5,6 milliárd forint, mely összeg egyúttal mi-

nősíti a közfogyasztásokhoz történő hozzájárulásuk mértékét.

*

A sajtótájékoztatón elhangzott dr. Milotay György kereskedelmi vezérigazgató-helyettes szájából egy rosszízű megjegyzés. A Dátumot, mint „szürke kis lapot” mintegy 50 kolléga előtt azzal a magánvéleményével illette, hogy ilyen eszközökkel (értsd: szenzációra törekvéssel) kívánják „eladni a lapot”.

Ehhez csupán két apró észrevétel. A lapot valóban el kell adni, de a Dátum – noha az ominózus Pavics-cikk közlésekor hibát követett el (hallgattassék meg a másik fél is) – nem az olcsó szenzációk világgá kürtölésével kívánja népszerűségét növelni. És: míg más lapokban Pavics Lázár helyett újságírók ragadtak tollat és közölték az ÁSZ-munkatárs állításait, addig lapunk, szerkesztési elveivel megegyezően, ezt a „közösködést” nem vállalta.

(thf)

Vagyonnyilatkozat

Az Országgyűlés 1990. február 1-jei ülésén törvényt fogadott el arról, hogy meghatározott körben az állami és pártfunkciót betöltött, illetőleg betöltő vezetők 1990. február 25-ig vagyonnyilatkozatot kötelesek tenni. A bizottság ezúton tájékoztatja az érintett vezetőket, hogy a rendelkezésre álló adatok alapján, az Országgyűlés hivatala útján lakcímküldő eljuttatja a vagyonnyilatkozat megtételére vonatkozó nyomtatványt, tájékoztatót és az alapul szolgáló törvényt. Amennyiben ez február 20-ig nem történne meg, az érintettek az Adó Pénzügyi és Ellenőrzési Hivatal (APEH) fővárosi és megyei igazgatóságain a szükséges nyomtatványokat átvehetik. A kitöltött vagyonnyilatkozatot a bizottság címére az Országgyűlés hivatalához (Budapest, 1357 Parlament) kérjük eljuttatni.

Egyes állami és pártfunkciót betöltött (illetőleg betöltő) vezetők vagyonnyilatkozatát értékelő Országgyűlési bizottság

Sikeres szarvasvadászat

Befejeződött a szeptember végétől mostanáig tartó szarvasvadászati idény. Az Országos Trófeabíró Bizottság több mint 5 ezer szarvasagancsot bírált el. Ennek mintegy 90 százalékát külföldi vadászok zsákmányolták, hatszázzal többet, mint egy évvel korábban.

A meglehetősen enyhe télnek köszönhetően különösen értékes agancsokat növesztettek a szarvasbikák. A külföldiek által kilőtt állatok trófeái közül 287 arany-, 795 ezüst-,

1115 pedig bronzérmes minősítést kapott, vagyis csaknem a felük érmes lett. Az állomány minőségének a javulását jelzi, hogy a tavaly ilyenkor kilőtt vadaknak csupán 40 százaléka ért el komolyabb „helyezést”.

Az idényben a legtöbb külföldi vadász az NSZK-ból, Ausztriából, Belgiumból és Franciaországból járt nálunk.

A bíráló bizottság az elejtett vad 10 százalékánál állapított meg hibás kilövést. (Archív felvétel. Fotó: Cz.S.)

A bomba nem robbant

Keleti György ezredes, a Honvédelmi Minisztérium szóvivője szerdán az alábbiakról tájékoztatta a Magyar Távírási Irodát: Az elmúlt hét végén a Magyar Néphadsereg egyik robbanóanyag-raktárában – a rendszeres ellenőrzés során – ismeretlen eredetű, házilág összeállított robbanószerkezetet találtak, amely az összeszerelés hibája és a nem megfelelő gyújtószerkezet alkalmazása miatt nem robbant fel. A Katonai Ügyészség a rendőrség bevonásával súlyos közveszély okozás bűntettének alapos gyanúja miatt azonnali nyomozást indított. Ennek során az alakulatnál szolgálatot teljesítő egyik sorkatonánál házkutatást tartottak, ahol robbanóanyagot és egyéb olyan tárgyakat találtak, amelyek a robbanószerkezet elkészítésével feltehetően összefüggésbe hozható.

A közvetett bizonyítékok alapján alaposan gyanúsítható személyt – aki beismerő vallomást eddig nem tett, így feltételezett cselekedetének indítékai is ismeretlenek – a Budapesti Katonai Ügyészség a hét végén őrizetbe vette és előterjesztésére a Katonai Bíróság előzetes letartóztatásba helyezte.

A Magyar Kupa női kosárlabda döntőjében némi meglepetésre a BEAC GEPSZEV csapata magyar viszonyok közepette Jólramú, Izgalmas és színvonalas mérkőzésen legyőzte a Tungram csapatát. Az első félidőben még az újpestiek vezettek (42-39), de előnyük minimális volt. A BEAC 30 perc eltétele után vette át a vezetést és minimális előnnyel, fokozatosan fölénybe kerülve meg is tartotta. A végeredmény: BEAC GEPSZEV-Tungram 73-69.

– B.Gy. –

William Webster, a CIA igazgatója kijelentette, hogy az azerbajdzsáni etnikai zavargások idején a szovjet vezetők pótlólagos csapatokat irányítottak a köztársaságba, az ott tárolt nukleáris fegyverek védelmére.

Mai lapunkat

Czakó Sándor szerkesztette

Holnap
számunkban
olvashatják,

hol indítanak
hajósképzést
házánkban